

Αριθμός 4201

ΟΙ ΠΕΡΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ 2001 ΜΕΧΡΙ 2009
(ΝΟΜΟΙ 30(I) ΚΑΙ 122(I) ΤΟΥ 2001, 139(I) ΤΟΥ 2002, 10(I) ΚΑΙ 80(I) ΤΟΥ 2003,
144(I) ΤΟΥ 2004, 117(I) ΤΟΥ 2005, 9(I) ΚΑΙ 82(I) ΤΟΥ 2007 ΚΑΙ 108(I) ΤΟΥ 2009)

Απόφαση δυνάμει του άρθρου 10

Ο Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων, δυνάμει του άρθρου 10 των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2009, (εφεξής καλούμενων ως «ο Νόμος»), εκδίδει την ακόλουθη απόφαση:

Τίτλος: Προγράμματα RESTART 2016 - 2020 για Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας

A. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Στις 20 Απριλίου 2016 κοινοποιήθηκε από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας, στον Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων, το τελικό προσχέδιο του νέου μέτρου ενισχύσεων με τίτλο «Προγράμματα RESTART 2016 - 2020 για Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας» (εφεξής «το Μέτρο»).

B. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΘΕΝΤΟΣ ΜΕΤΡΟΥ:**(α) Αρμόδια Αρχή**

Αρμόδια Αρχή υπεύθυνη για την εφαρμογή της κοινοποιηθείσας ενίσχυσης είναι το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας (εφεξής «η Αρμόδια Αρχή»).

(β) Στόχοι του κοινοποιηθέντος Μέτρου

Το Μέτρο αποτελεί ένα πολυετές αναπτυξιακό πλαίσιο Προγραμμάτων για στήριξη του τομέα της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας (εφεξής «ΕΤΑΚ») στην Κύπρο, το οποίο συγχρηματοδοτείται από εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους και υλοποιείται σε συνδυασμό με άλλες εθνικές πρωτοβουλίες και Προγράμματα. Οράμα του Μέτρου είναι η ανάδειξη αυτού του τομέα ως βασικού συντελεστή της οικονομίας της Κύπρου, η αντιμετώπιση οικονομικών και κοινωνικών προκλήσεων και η ανάπτυξη των προϋποθέσεων για επίτευξη αειφόρου ανάπτυξης, σύμφωνα με τις αρχές της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για εξυπηνη, αειφόρο και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Οριζόντιες επιδιώξεις του Μέτρου είναι:

- Η αξιοποίηση και περαιτέρω ανάπτυξη και αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της Κύπρου και ιδιαίτερα της νέας γενιάς ερευνητών.
- Η ενίσχυση της συνεργασίας του συστήματος παραγωγής με το σύστημα ΕΤΑΚ ως βασικού πυλώνα της αναπτυξιακής διαδικασίας και της μεγιστοποίησης της απόδοσης των δημόσιων επενδύσεων σ' αυτό τον τομέα.
- Η ενίσχυση της εξωστρέφειας και της ανάπτυξης διεθνών συνεργασιών προς όφελος της υλοποίησης των στρατηγικών επιδιώξεων της Κύπρου.

Στο πλαίσιο αυτό βασική συνιστώσα αποτελεί η Καινοτομία προς εξασφάλιση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος για τις επιχειρήσεις και αντιμετώπιση των προβλημάτων της κοινωνίας.

Οι βασικές επιδιώξεις του Μέτρου αποτελούνται στους εξής τρεις βασικούς Πυλώνες Στρατηγικής:

- Πυλώνας I: «Έξυπνη Ανάπτυξη».
- Πυλώνας II: «Αειφόρο Σύστημα ΕΤΑΚ».
- Πυλώνας III: «Μετασχηματισμός Συστήματος ΕΤΑΚ».

Σε δεύτερο επίπεδο ο κάθε πυλώνας κατηγοριοποιείται σε επιμέρους ενότητες, οι οποίες περιλαμβάνουν συγκεκριμένα προγράμματα, τα οποία αποτελούν τα εργαλεία για την υλοποίηση των επιμέρους στόχων και προτεραιοτήτων του Μέτρου. Τα εν λόγω προγράμματα δύναται να υλοποιούνται μέσα από διαγωνισμούς.

Πυλώνας I: «Έξυπνη Ανάπτυξη»:

Στοχεύει στην έξυπνη ανάπτυξη, εστιάζοντας στους επιλεγμένους Τομείς Προτεραιότητας του, μέσω της διασύνδεσης των ακαδημαϊκών και ερευνητικών φορέων με την παραγωγική βάση της οικονομίας, της ενίσχυσης της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του συστήματος ΕΤΑΚ της Κύπρου, της ενίσχυσης της εξωστρέφειας και της ενδυνάμωσης των δεσμών και της διαδραστικότητας ανάμεσα στα δομικά του στοιχεία. Απευθύνεται σε τομείς που στους οποίους η Κύπρος θα μπορούσε να πρωταγωνιστήσει τα επόμενα χρόνια, με βάση τη μελέτη για τη «Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Κύπρο (S3Cy)».

Στο πλαίσιο αυτό τομείς προτεραιότητας είναι: ο τουρισμός, η ενέργεια, η γεωργία – τρόφιμα, το δομημένο περιβάλλον και οι κατασκευές, οι μεταφορές - ναυτιλία, η υγεία, η αειφορία - περιβάλλον και οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών.

Ο Πυλώνας I περιλαμβάνει τα εξής επιμέρους Προγράμματα, τα οποία διασυνδέονται με τους Τομείς Προτεραιότητας:

1. Πρόγραμμα «Ολοκληρωμένα Έργα»

Το Πρόγραμμα αυτό στοχεύει στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του συστήματος ΕΤΑΚ και επιδιώκει την αναμόρφωση των επιλεγμένων παραγωγικών κλάδων, τον εκσυγχρονισμό και τεχνολογική τους διαφοροποίηση, την αξιοποίηση νέων μορφών καινοτομίας και κατ' επέκταση τη διείσδυση σε νέες αγορές, την ανάπτυξη ουσιαστικών συνδέσμων και συνεργειών μεταξύ των συμμετεχόντων φορέων (π.χ. ερευνητικά κέντρα, ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης και επιχειρήσεις), τη δημιουργία κρίσιμης μάζας ερευνητών και την αξιοποίηση νέων επιστημόνων για την ανάπτυξη ερευνητικών δραστηριοτήτων υψηλού επιπέδου.

2. Πρόγραμμα «Νέες Στρατηγικές Μονάδες Υποδομής – Νέοι Επιστήμονες»

Το Πρόγραμμα αυτό στοχεύει στη δημιουργία νέων διακριτών ερευνητικών μονάδων, υπό το συντονισμό νέων επιστημόνων. Οι νέες ερευνητικές μονάδες θα υλοποιούν έρευνα υψηλού επιπέδου αιχμής και θα επικεντρώνονται σε αντικείμενα που εμπίπτουν στους τομείς των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών και των Τεχνολογιών Γενικής Εφαρμογής. Το Πρόγραμμα απευθύνεται σε νέους επιστήμονες κατόχους Διδακτορικού τίτλου που θα γηρύνται νέων μονάδων με σημαντικό βαθμό αυτονομίας εντός οργανισμών έρευνας, επιχειρήσεων ή/και άλλων φορέων ή/και να μετεξελίζουν σε μεγαλύτερη κλίμακα και δυναμική, υπάρχουσες μικρές μονάδες και εργαστήρια.

Τα προτεινόμενα έργα θα πρέπει να υποβάλλονται σε μία από τις ακόλουθες Ομάδες Τεχνολογιών/Επιστημονικών Περιοχών: α) Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών, β) Νανοτεχνολογία, Προηγένενα Υλικά και Προηγμένη Μεταποίηση και Διεργασίες, γ) Βιοεπιστήμες, Βιοϊατρικές Επιστήμες και Βιοτεχνολογία και δ) Μίκρο – νάνο Ηλεκτρονική και Φωτονική.

Στις υποδομές που θα αναπτυχθούν θα πρέπει να παρέχεται πρόσβαση για αξιοποίηση τους από άλλους φορείς, ο δε Ανάδοχος Φορέας θα πρέπει να διατηρεί την υποδομή αυτή σε λειτουργήσιμη κατάσταση για περίοδο μέχρι και πέντε χρόνια μετά την ολοκλήρωση του έργου.

3. Πρόγραμμα «Έρευνα στις Επιχειρήσεις»

Το Πρόγραμμα στοχεύει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, μέσω της δημιουργίας νέων προϊόντων/ υπηρεσιών/ μεθόδων παραγωγής υψηλής προστιθέμενης αξίας ή ουσιαστικά βελτιωμένων προϊόντων/ υπηρεσιών /μεθόδων παραγωγής που θα αξιοποιηθούν επιχειρηματικά και στην εντατικοποίηση της συμμετοχής των κυπριακών επιχειρήσεων σε δραστηριότητες έρευνας με αποτέλεσμα την αύξηση της συμβολής του ιδιωτικού τομέα στις επενδύσεις ΕΤΑΚ της χώρας. Επίσης, αναμένεται, μέσα από το πρόγραμμα η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

4. Πρόγραμμα «Έρευνα στις νεοσύστατες επιχειρήσεις»

Το Πρόγραμμα στοχεύει στην ενθάρρυνση των Νεοσύστατων Επιχειρήσεων να εμπλακούν σε δραστηριότητες έρευνας για τη δημιουργία νέων προϊόντων/ υπηρεσιών/ μεθόδων παραγωγής υψηλής προστιθέμενης αξίας ενισχύοντας την ικανότητα τους για διείσδυση στις διεθνείς αγορές.

5. Πρόγραμμα «Διερεύνηση Βιομηχανικής Εφαρμογής Τεχνογνωσίας»

Το Πρόγραμμα αποσκοπεί στην προκαταρκτική διερεύνηση των πιθανών βιομηχανικών εφαρμογών που μπορεί να έχει μια τεχνολογία /τεχνογνωσία, πριν την έναρξη ενός εκτεταμένου ερευνητικού έργου τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας.

6. Πρόγραμμα «Διακρατικές Συνεργασίες»

Το Πρόγραμμα έχει ως σκοπό την ανάπτυξη συνεργασίας και στη δικτύωση φορέων της Κύπρου με φορείς από άλλη χώρα, μέσω της υλοποίησης κοινών ερευνητικών έργων στις επιλεγμένες θεματικές ενότητες που ορίζονται και αντικατοπτρίζουν τα κοινά ενδιαφέροντα των δύο μερών. Αφετηρία του Προγράμματος είναι οι Διακρατικές Συμφωνίες και τα Πρωτόκολλα Συνεργασίας που συνομολογεί η Κυπριακή Δημοκρατία τα οποία συνήθως προνοούν ένα Πρόγραμμα Συνεργασίας σε θέματα Έρευνας και Καινοτομίας, βάσει του οποίου καλούνται ενδιαφερόμενοι φορείς από τις δύο χώρες να υποβάλουν προτάσεις για εκπόνηση κοινών έργων σε επιλεγμένες θεματικές ενότητες που αντικατοπτρίζουν τα κοινά ενδιαφέροντα των δύο μερών.

Η Αρμόδια Αρχή, εκ μέρους της Δημοκρατίας και ο οργανισμός ή η υπηρεσία που καθορίζεται από την άλλη συμβαλλόμενη χώρα αναλαμβάνουν την ευθύνη υλοποίησης των προνοιών που προβλέπει η Συμφωνία ή το Πρωτόκολλο.

7. Πρόγραμμα «Διεθνής Συνεργασία – Διπτή Στόχευση».

Το Πρόγραμμα αυτό στοχεύει στη δικτύωση και συνεργασία κυπριακών φορέων με ερευνητικούς οργανισμούς αριστείας από προηγμένες ή αναδυόμενες ερευνητικά χώρες και στην από κοινού υλοποίηση έρευνας προς όφελος της παιότητας ζωής των πολιτών και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Απευθύνεται σε φορείς που ήδη εκπονούν έρευνα σε παρεμφερή επιστημονικά πεδία και επιθυμούν την μεταξύ τους συνεργασία και δικτύωση.

Οι συνεργασίες αυτές, πρωθυΐν την ανταλλαγή εμπειρογνωμοσύνης και τεχνογνωσίας και διευρύνουν τις δυνατότητες εξασφάλισης διεθνούς χρηματοδότησης για την υλοποίηση ερευνητικών έργων. Οι Προσκλήσεις, στο πλαίσιο του Προγράμματος, αφορούν σε συνεργασία με οργανισμούς από τρίτες χώρες με τις οποίες: α) η συνομολόγηση και υπογραφή Συμφωνίας ή Πρωτοκόλλου Συνεργασίας σε θέματα Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, δεν είναι για διάφορους λόγους εφικτή τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, και β) δεν υπάρχει παραδοσιακή συνεργασία μέσω άλλων χρηματοδοτικών πηγών στήριξης.

Σε κάθε έργο μπορούν να συμμετέχουν μέχρι δύο φορείς από τη Χώρα - Στόχο και δύο φορείς από την Κύπρο. Οι Χώρες – Στόχος θα καθορίζονται στις Προσκλήσεις Υποβολής Προτάσεων.

8. Πρόγραμμα «EUREKA KYPROU».

Το Πρόγραμμα στοχεύει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των κυπριακών επιχειρήσεων και στη συνεπακόλουθη ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας μέσα από τη δικτύωση και συνεργασία των κυπριακών φορέων με φορείς του εξωτερικού, στο πλαίσιο της συμμετοχής τους σε διεθνή ερευνητικά έργα βιομηχανικής έρευνας και ανάπτυξης του Οργανισμού EUREKA.

Ο Οργανισμός EUREKA αποτελεί ένα πανευρωπαϊκό δίκτυο έρευνας και ανάπτυξης. Η Αρμόδια Αρχή έχει την ευθύνη συμμετοχής της Κύπρου στις δραστηριότητες του Οργανισμού.

Το εν λόγω Πρόγραμμα προϋποθέτει τη συμμετοχή τουλάχιστον δυο φορέων από δύο χώρες μέλη του Οργανισμού EUREKA.

Μέσω του Προγράμματος αναμένεται να χρηματοδοτηθούν: α) Έργα EUREKA («EUREKA Networks Projects») τα οποία προσφέρουν δυνατότητα συνεργασίας με όλες ή συγκεκριμένες χώρες του Οργανισμού στο πλαίσιο μιας πολυμερούς ή διμερούς συνεργασίας της Κύπρου με τις εν λόγω χώρες και β) Έργα «Sub – Clusters Projects» που αφορούν σε Συμπλέγματα Καινοτομίας και στοχεύουν στην ανάπτυξη τεχνολογιών μεγάλης σπουδαιότητας για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα. Στο πλαίσιο των Συμπλέγματων Καινοτομίας οι Μεγάλες Επιχειρήσεις συνεργάζονται με τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (εφεξής «MME»), τα ερευνητικά ιδρύματα και τα πανεπιστήμια και μοιράζονται τόσο τους κινδύνους όσο και τα οφέλη της καινοτομίας.

Τα Συμπλέγματα Καινοτομίας εστιάζουν στην ανάπτυξη και την εμπορική εκμετάλλευση νέων τεχνολογιών, στη βάση ενός τεχνολογικού οδικού χάρτη.

Η Αρμόδια Αρχή θα αποσύρει την υποστήριξη της σε πρόταση έργου, εφόσον δεν επικυρωθεί από τον Οργανισμό EUREKA ή δεν έχει αξιολογηθεί επιτυχώς από το αντίστοιχο EUREKA Clusters (για τα Sub-Clusters Projects) εντός καθορισμένου χρόνου.

9. Πρόγραμμα «Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες – Τοπική Ανάπτυξη».

Το Πρόγραμμα στοχεύει στην εξωστρέφεια του εθνικού συστήματος ΕΤΑΚ καθώς μέσα από τις διεθνείς συνεργασίες μεταφέρονται στους κυπριακούς οργανισμούς και επιχειρήσεις τεχνογνωσία και εμπειρίες και διευρύνονται οι δυνατότητες εξασφάλισης διεθνούς χρηματοδότησης για την υλοποίηση ερευνητικών έργων. Οι συνεργασίες αυτές συμβάλλουν στον προσανατολισμό των ερευνητικών μονάδων της Κύπρου σε νέες κατεύθυνσης έρευνας και τεχνολογίας, στην υπέρβαση ή μετριασμό των αδυναμιών της χώρας όπως είναι το μικρό μέγεθος της αγοράς και η έλλειψη κρίσιμης μάζας συντελεστών και υποδομών για την εκπόνηση υψηλού επιπέδου δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας και η ενίσχυση των ευκαιριών αξιοποίησης των αποτελεσμάτων ΕΤΑΚ που παράγονται στην Κύπρο.

Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες στις οποίες συμμετέχει η Αρμόδια Αρχή στο πλαίσιο του Προγράμματος:

(i) Πρωτοβουλίες Κοινού Προγραμματισμού (ΠΚΠ)

Στόχος των ΠΚΠ είναι η διαμόρφωση ενιαίων ερευνητικών πλαισίων προτεραιότητας, ο συντονισμός της χρηματοδότησης ερευνητικής δραστηριότητας σε διεθνές επίπεδο και η συμβολή στη διαμόρφωση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας. Τα πορίσματα της έρευνας αυτής τροφοδοτούν άλλες συναφείς πρωτοβουλίες και συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των σύγχρονων κοινωνικο – οικονομικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων της Ευρώπης.

(ii) ERANET COFUND

Οι πρωτοβουλίες αυτές υποστηρίζουν το συντονισμό των εθνικών ερευνητικών δραστηριοτήτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και έχουν ως απώτερο στόχο την τοποθέτηση των βάσεων για τη διαμόρφωση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας. Μέσα από κοινές δραστηριότητες δίνεται η δυνατότητα για ανταλλαγή απόψεων, εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών αναφορικά με τον τρόπο σχεδιασμού, προκήρυξης και υλοποίησης ερευνητικών προγραμμάτων.

Τα Έργα ERANET στα οποία, στην παρούσα φάση, συμμετέχει η Αρμόδια Αρχή αφορούν: Υλικά –Ενέργεια, Ηλιακή Ενέργεια.

(iii) Προγράμματα κάτω από το άρθρο 185 της Συνθήκης ΕΕ.

Το άρθρο 185 της Συνθήκης ΕΕ δίνει την ευκαιρία στα κράτη μέλη για δημιουργία Κοινών Προγραμμάτων στα οποία η Ευρωπαϊκή Επιπροπή (εφεξής «η Επιπροπή») συμβάλλει με τη συγχρηματοδότηση των έργων που επιλέγονται.

Στην παρούσα φάση η Αρμόδια Αρχή συμμετέχει σε Πρόγραμμα που αφορά τους τομείς των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών, της Υγείας και της Γήρανσης του Πληθυσμού.

Η υλοποίηση των δραστηριοτήτων των προαναφερόμενων ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών γίνεται από δίκτυα συνεργασίας στα οποία συμμετέχουν αντίστοιχοι με την Αρμόδια Αρχή οργανισμοί/υπηρεσίες που έχουν την ευθύνη προώθησης και ανάπτυξης των δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ σε άλλες χώρες. Μία από τις σημαντικότερες δραστηριότητες των εν λόγω πρωτοβουλιών είναι η διαμόρφωση και προκήρυξη Κοινών Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων ΕΤΑΚ στο πλαίσιο των οποίων ανακοινώνονται προσκλήσεις υποβολής προτάσεων με τις οποίες καλούνται οι ενδιαφερόμενοι ερευνητικοί φορείς και επιχειρήσεις των συμμετεχουσών χωρών να υποβάλουν προτάσεις για την εκπόνηση ερευνητικών έργων.

Πυλώνας II: «Αειφόρο Σύστημα ΕΤΑΚ»:

Στοχεύει στη διασφάλιση της διαχρονικότητας και της δυναμικής του συστήματος ΕΤΑΚ. Σε αντίθεση με τον Πυλώνα I που αφορά στην υλοποίηση στοχευμένων Προγραμμάτων στους τομείς Προτεραιότητας, τα Προγράμματα που περιλαμβάνονται στον Πυλώνα II στοχεύουν στην ικανοποίηση των αναγκών του συστήματος ΕΤΑΚ και στην ενίσχυση των προσπτικών του. Τα Προγράμματα έχουν ως επίκεντρο την «αριστεία» ακολουθώντας την προσέγγιση «από κάτω προς τα πάνω» (bottom-up approach), δηλαδή οι συμμετέχοντες μπορούν να υλοποιήσουν έργα στο επιστημονικό ή τεχνολογικό πεδίο της επιλογής τους.

Ο Πυλώνα II καλύπτει τις ακόλουθες δύο ενότητες: Α) «Αριστεία», που περιλαμβάνει προγράμματα που στοχεύουν στην προώθηση της επιστημονικής, τεχνολογικής και επιχειρηματικής αριστείας για την ανάπτυξη πρωτοποριακών ερευνητικών ιδεών σε τομείς αιχμής και την ανάπτυξη αποτελεσματικών λύσεων και προϊόντων διεθνώς ανταγωνιστικών. Β) «Νέοι Ερευνητές, Νέες Ιδέες, Νέες Ευκαιρίες», που περιλαμβάνει προγράμματα που στοχεύουν

στην ενίσχυση και την κινητικότητα του ανθρώπινου δυναμικού και στη δημιουργία θέσεων εργασίας για ερευνητές σε επιχειρήσεις και ερευνητικούς φορείς.

Προγράμματα Πυλώνα II:

1. Πρόγραμμα «Νησίδες Αριστείας»

Αφορά στην υλοποίηση πρωτοποριακών ερευνητικών ιδεών σε τομείς αιχμής και στη συνεργασία των εγχώριων ερευνητικών /ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων, καθώς και στην ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας με φορείς του εξωτερικού. Στο πλαίσιο του Προγράμματος αυτού θα χρηματοδοτηθούν έργα τα οποία εντάσσονται στις εξής Επιστημονικές Περιοχές: Επιστήμες Ζωής, Φυσικές Επιστήμες και Μηχανική, Κοινωνικές και Ανθρωπιστικές Επιστήμες.

2. Πρόγραμμα «EUROSTARS ΚΥΠΡΟΥ».

Στοχεύει στην ενθάρρυνση των καινοτόμων ΜΜΕ να συμμετέχουν σε διεθνείς ερευνητικές δραστηριότητες και να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα τους μέσω της δημιουργίας νέων (καινοτόμων – υψηλής τεχνολογίας) προϊόντων/ υπηρεσιών/ μεθόδων παραγωγής υψηλής προστιθέμενης αξίας ή της δημιουργίας ουσιαστικά βελτιωμένων υφιστάμενων προϊόντων/ υπηρεσιών/ μεθόδων που αναμένεται να τύχουν άμεσης εμπορικής αξιοποίησης από τους συμμετέχοντες φορείς. Επιπρόσθετα το Πρόγραμμα στοχεύει στη δικτύωση και στη συνεργασία των κυπριακών φορέων με φορείς του εξωτερικού, μέσω της συμμετοχής τους σε διεθνή ερευνητικά έργα βιομηχανικής έρευνας και ανάπτυξης του Προγράμματος EUROSTARS.

Το Διεθνές Δίκτυο Συνεργασίας, εκτός από την κυπριακή συμμετοχή πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον ένα ακόμη φορέα από άλλη χώρα που συμμετέχει στο Πρόγραμμα EUROSTARS. Ο καταμερισμός της εργασίας θα πρέπει να είναι ισοζυγισμένος ούτως ώστε κανένας συνεργάτης ή χώρα να μην επιτελεί περισσότερο από το 75% της εργασίας του έργου. Στην περίπτωση που κυπριακή ΜΜΕ επιθυμεί να αναλάβει το συντονισμό του δικτύου θα πρέπει να εμπίπτει στον ορισμό του Προγράμματος EUROSTARS για τις ερευνητικές δραστηριότητες ΜΜΕ, ο οποίος παρατίθεται στο Μέτρο.

3. Πρόγραμμα «Διδάκτωρ».

Το Πρόγραμμα στοχεύει στην ένταξη νέων επιστημόνων μεταδιδακτορικού επιπέδου στο σύστημα ΕΤΑΚ της Κύπρου για την εκπόνηση υψηλού επιπέδου ερευνητικών έργων, στη δημιουργία κρίσιμης μάζας ερευνητών σε τομείς επιστημονικής αιχμής και στη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας υψηλής εξειδίκευσης για την εργοδότηση νέων επιστημόνων σε επιχειρήσεις και οργανισμούς έρευνας. Το πρόγραμμα αφορά την υλοποίηση ερευνητικού έργου από Νέο Ερευνητή που θα εργάζεται σε Ανάδοχο Φορέα με κύριο αντικείμενο ενασχόλησης την υλοποίηση του έργου, ενώ παράλληλα θα μπορεί να συμμετέχει και σε άλλες ερευνητικές ή/και εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Τα προτεινόμενα έργα θα πρέπει να εντάσσονται σε μια από τις εξής Επιστημονικές Περιοχές: Επιστήμες Ζωής, Φυσικές Επιστήμες και Μηχανική, Κοινωνικές και Ανθρωπιστικές Επιστήμες.

4. Πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020 – 2η Ευκαιρία».

Το Πρόγραμμα στοχεύει στην παροχή μιας δεύτερης ευκαιρίας σε φορείς και φυσικά πρόσωπα (ερευνητές) οι οποίοι επεδίωξαν να λάβουν χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Προγράμματος Ορίζοντας 2020 και οι προτάσεις των οποίων αν και πολύ υψηλής ποιότητας δεν εξασφάλισαν χρηματοδότηση λόγω εξαντλήσεως του προϋπολογισμού.

Το Πρόγραμμα αποτελείται από δύο Ενότητες: την Ενότητα «Νέοι – 2nd Ευκαιρία» που απευθύνεται σε νέους επιστήμονες και την Ενότητα «SME Instrument – 2nd Ευκαιρία» που απευθύνεται σε καινοτόμες επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, δίδεται η ευκαιρία στις επιχειρήσεις να διερευνήσουν την τεχνική σκοπιμότητα και το δυναμικό εμπορικής αξιοποίησης μίας καινοτομίας διεθνούς επιπέδου (Φάση I - Phase I) και να δημιουργήσουν νέα προϊόντα/υπηρεσίες/μεθόδους παραγωγής διεθνούς επιπέδου τα οποία θα εισαχθούν στην αγορά (Φάση II - Phase II).

5. Πρόγραμμα «Κοινωνική Καινοτομία»

Στοχεύει στην εφαρμογή καινοτόμων ιδεών, προϊόντων, υπηρεσιών, τεχνολογιών, μοντέλων (για οργάνωση, διακυβέρνηση, ενδυνάμωση και ανάπτυξη ικανοτήτων) και στρατηγικών για την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων/προκλήσεων (π.χ. καταπολέμηση της φτώχιας, iατροφαρμακευτική περίθαλψη, γήρανση του πληθυσμού, κλιματική αλλαγή) και τη δημιουργία νέων σχέσεων και συνεργασιών ανάμεσα σε κοινωνικούς και άλλους εταίρους. Στοχεύει παράλληλα στην εφαρμογή καινοτομίας η οποία εμπεριέχει κοινωνική διάσταση, τόσο ως προς τους στόχους της όσο και ως προς τα μέσα που χρησιμοποιεί.

Η «Κοινωνική Καινοτομία» επικεντρώνεται στην προώθηση έργων για την αντιμετώπιση μιας αναγνωρισμένης νέας ή μη επαρκώς καλυπτόμενης κοινωνικής ανάγκης στην Κύπρο. Τα έργα, πέραν της αναγνώρισης και της ανάλυσης του προβλήματος και την επινόηση της ιδέας, πρέπει υποχρεωτικά να προχωρούν στο στάδιο της εφαρμογής της λύσης. Επίσης, τα έργα αυτά θα πρέπει να τεκμηριώνουν τη δυνατότητα αποτελεσματικότερης αντιμετώπισης του δεδομένου προβλήματος από τις υπάρχουσες λύσεις και να δημιουργούν μια μετρήσιμη βελτίωση, σε όρους αποτελεσμάτων, των συνθηκών της κοινωνικής ομάδας στόχου.

Πυλώνας III: «Μετασχηματισμός Συστήματος ΕΤΑΚ»

Ο Πυλώνας αυτός, σε αντίθεση με τους άλλους δύο Πυλώνες, δεν αφορά στην υλοποίηση έργων ΕΤΑΚ, αλλά στην εφαρμογή μέτρων πολιτικής για την ενίσχυση και την αναβάθμιση του συνολικού συστήματος ΕΤΑΚ, την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του, την προβολή των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας και γενικότερα την αντιμετώπιση των κυριότερων προκλήσεων του συστήματος.

Οι στόχοι του Πυλώνα III επιτυγχάνονται μέσα από ενότητες, οι οποίες περιλαμβάνουν συγκεκριμένα προγράμματα με συμπληρωματικό χαρακτήρα στις δραστηριότητες ανάπτυξης, έρευνας και καινοτομίας. Πρόκειται για προγράμματα που στοχεύουν στην εμπλοκή των MME σε καινοτομικές δραστηριότητες, στην ενίσχυση των μηχανισμών αξιοποίησης των αποτελεσμάτων έρευνας, διαχείρισης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, στην εμπορική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων έρευνας από ερευνητικούς φορείς και επιχειρήσεις και στην καλλιέργεια ερευνητικής και καινοτομικής κουλτούρας.

1. Πρόγραμμα «Κουπόνια Καινοτομίας»

Το Πρόγραμμα στοχεύει στη γνωριμία των MME με την έννοια της καινοτομίας και στην ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και οργανισμών έντασης γνώσης η οποία αποσκοπεί στην εμπλοκή των MME σε καινοτόμες δραστηριότητες.

Τα Κουπόνια Καινοτομίας αποτελούν μια άλλη μορφή παροχής χρηματοδότησης και χαρακτηρίζονται από σχετικά απλή διαδικασία υποβολής αιτήσεων, σύντομο χρόνο στην εξέταση και ανακοίνωση των αποτελεσμάτων, καθώς και ταχύτητα στην υλοποίηση των έργων και την επίλυση προβλημάτων. Η Αρμόδια Αρχή παρέχει στις ενδιαφερόμενες MME «Κουπόνια Καινοτομίας» τα οποία εξαργυρώνονται από φορείς που θα τους παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες καινοτομίας και υπηρεσίες στήριξης καινοτομίας υπηρεσίες. Κάθε MME δικαιούται να λάβει ένα Κουπόνι σε κάθε κατηγορία Κουπονιών Καινοτομίας. Δικαίωμα εξαργύρωσης των Κουπονιών Καινοτομίας έχουν οι φορείς έντασης γνώσης που παρέχουν υπηρεσίες στους δικαιούχους.

Η χρηματοδότηση θα γίνεται με την καταβολή εφάπαξ ποσού, ως χρηματοδότηση ήσσονος σημασίας με βάση τον Κανονισμό (ΕΕ) αρ. 1407/2013 της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2013¹ (εφεξής «ο Κανονισμός 1407/2013»).

2. Πρόγραμμα «Βιομηχανική Ιδιοκτησία»

Το Πρόγραμμα στοχεύει στην αύξηση του αριθμού των ευρεσιτεχνιών και βιομηχανικών σχεδίων που κατοχυρώνονται από κυπριακούς φορείς με απώτερο στόχο τη μεγιστοποίηση του οφέλους που προκύπτει από την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας.

Αφορά σε κατοχύρωση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και βιομηχανικών σχεδίων τα οποία έχουν προκύψει μέσα από την υλοποίηση ερευνητικού έργου και έχει ξεκινήσει ή ολοκληρώθηκε κατά την τελευταία πενταετία από την ημερομηνία υποβολής της πρότασης.

3. Πρόγραμμα «Συμμετοχή σε Εκδηλώσεις Διεθνούς Δικτύους»

Μέσα από τη διεθνή δικτύωση των κυπριακών φορέων επιδιώκεται η ενίσχυση της εξωστρέφειας τους και η αξιοποίηση αποτελεσμάτων έρευνας που παράγονται στην Κύπρο αλλά δεν μπορούν να διατεθούν στην κυπριακή αγορά καθώς και ο εντοπισμός στο εξωτερικό τεχνολογίας και τεχνογνωσίας που δεν υπάρχουν στην Κύπρο.

4. Πρόγραμμα «Ενθάρρυνση Συντονισμού έργων στο Πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020»

Στόχος του Προγράμματος είναι να λειτουργήσει ως κίνητρο για την ενθάρρυνση ερευνητών της Κύπρου να αναλάβουν την πρωτοβουλία να γηγεθούν πανευρωπαϊκών δικτύων που υποβάλλουν πρόταση ερευνητικού Έργου στο Πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» ως συντονιστές. Με τον τρόπο αυτό μεγιστοποιείται η άντληση κονδυλίων από το εν λόγω Πρόγραμμα και ενθαρρύνεται η ουσιαστική συνεργασία ανάμεσα σε κυπριακούς ερευνητικούς φορείς και σε κορυφαίους σε ευρωπαϊκό ή/και παγκόσμιο επίπεδο ερευνητικούς οργανισμούς.

5. Πρόγραμμα «Εμπορική Αξιοποίηση Αποτελεσμάτων Έρευνας»

Επιδιώκεται η αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων για τη δημιουργία διεθνώς ανταγωνιστικών καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών για την ανάπτυξη προϊόντων σε στάδιο «πρωτοτύπου» καθώς και τη δημιουργία τεχνοβλαστών επιχειρήσεων για την εμπορική εκμετάλλευση των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών.

Το Πρόγραμμα αποτελείται από δύο ανεξάρτητες φάσεις Η Φάση Α' υποστηρίζει την εκπόνηση επιχειρηματικού σχεδίου για την εμπορική αξιοποίηση αποτελεσμάτων τα οποία έχουν προκύψει μέσα από την υλοποίηση ερευνητικών δραστηριοτήτων. Υποστηρίζει επίσης προπαρασκευαστικές δράσεις για τελειοποίηση προϊόντος, ανάπτυξη επιχειρηματικής στρατηγικής, προώθηση και εξεύρεση πηγών χρηματοδότησης. Τα έργα της Φάσης αυτής περιλαμβάνουν δραστηριότητες καινοτομίας. Η Φάση Β' υποστηρίζει δραστηριότητες έναρξης και λειτουργίας νέας επιχειρηματικής στη βάση του επιχειρηματικού σχεδίου για εμπορική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων έρευνας. Η Φάση Β' αφορά δραστηριότητες έναρξης και λειτουργίας Νεοσύστατης Επιχείρησης.

6. Πρόγραμμα «Εμπορική Αξιοποίηση Αποτελεσμάτων Έρευνας από Επιχειρήσεις»

Στόχοι και Φάσεις του Προγράμματος, κατά βάση είναι ίδια όπως στο αμέσως πιο πάνω Πρόγραμμα, με τη διαφορά ότι ανάδοχοι, στη Φάση Α' είναι MME και στη Φάση Β' Νεοσύστατη Επιχείρηση υψηλής τεχνολογίας.

7. Πρόγραμμα «Συμπληρωματική Χορηγία»

Το Πρόγραμμα στοχεύει στην μεγιστοποίηση του οφέλους από τη συμμετοχή σε έργα του Προγράμματος Ορίζοντας 2020 από τους κυπριακούς φορείς και στην επιβράβευση των φορέων αυτών με την ενίσχυση των δυνατοτήτων τους να συντηρούν και να αναβαθμίζουν την ικανότητα τους να υλοποιούν έρευνα διεθνούς επιπέδου και να συνεχίζουν να προσελκύουν πόρους από τον Ορίζοντα 2020 ή άλλα διεθνή Πρόγραμματα. Η Συμπληρωματική Χορηγία θα παραχωρείται στους εν λόγω φορείς για την ενίσχυση των ερευνητικών τους δυνατοτήτων με δραστηριότητες όπως, η πρόσληψη νέων ερευνητών ή προσωπικού διαχείρισης ερευνητικών έργων και η αγορά νέου ή αναβάθμιση υφιστάμενου εξοπλισμού. Προϋποτίθεται η εξασφάλιση συνολικής χρηματοδότησης ύψους τουλάχιστον €200.000 από τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα Ορίζοντας 2020.

¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με την εφαρμογή των Άρθρων 107 και 108 της ΣΛΕΕ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 352 της 24.12.2013, σ. 1.)

8. Πρόγραμμα «Καλλιέργεια Κουλτούρας ΕΤΑΚ».

Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει δραστηριότητες (Διαγωνισμούς, Βραβεία, Εκθέσεις και λοιπές εκδηλώσεις) που πρωθυόν την καλλιέργεια ερευνητικής και καινοτομικής κουλτούρας στην κοινωνία και στο εκπαιδευτικό σύστημα, τη βράβευση των αριστων επιστημόνων και επιχειρηματιών και την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.

(γ) Δικαιούχοι για Συμμετοχή στο καινοτοποιηθέν Μέτρο

Δικαίωμα συμμετοχής στο Μέτρο έχουν φορείς όπως, ερευνητικοί οργανισμοί, ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης, επιστημονικές και επαγγελματικές οργανώσεις, επιχειρήσεις, συνδέσμοι επιχειρήσεων, μη κυβερνητικές οργανώσεις, δημόσιες υπηρεσίες, οργανισμοί κοινής αφελείας καθώς και φυσικά πρόσωπα όπως, ακαδημαϊκοί, επιστήμονες, ερευνητές, τεχνικό προσωπικό, φοιτητές και μαθητές.

Η συμμετοχή των ως άνω στο Μέτρο θεωρείται έγκυρη εφόσον η έδρα τους είναι στις περιοχές που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία και υπό τις προϋποθέσεις που περιλαμβάνονται στο Μέτρο, στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή σε τρίτες χώρες.

Εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του Μέτρου φορείς κατά των οποίων εκκρεμεί εντολή ανάκτησης ενισχύσεων κατόπιν Απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με την οποία οι ενισχύσεις κηρύσσονται παράνομες και ασυμβίβαστες με την Κοινή Αγορά και οι «Προβληματικές Επιχειρήσεις» με βάση τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής² (εφεξής «ο Κανονισμός 651/2014»). Ωστόσο, το Μέτρο, επιτρέπει τη χορήγηση ενισχύσεων σε προβληματικές επιχειρήσεις με βάση τον κανόνα de minimis (Κανονισμός 1407/2013). Επίσης, Φορείς που εμφανίζουν οικονομικές εκκρεμότητες προς το ΙΠΕ, από το Μέτρο ή την προηγούμενη Δέσμη Προγραμμάτων της Αρμόδιας Αρχής μπορούν να συμμετάσχουν με την προϋπόθεση ότι έχουν έρθει σε γραπτή συμφωνία με την Αρμόδια Αρχή για τον τρόπο εξόφλησης των οικονομικών τους εκκρεμοτήτων.

Στο Μέτρο προβλέπονται και άλλοι περιορισμοί συμμετοχής (π.χ. φυσικό πρόσωπο μπορεί να συμμετέχει σε έργα του Μέτρου μόνο με ένα φορέα απασχόλησης, να είναι εργαζόμενος στο φορέα με τον οποίο συμμετέχει στο έργο κατά την υπογραφή του Συμβολαίου, μέγιστος αριθμός προτάσεων έργων ανά Συντονιστή Έργου).

Οι Φορείς και τα Φυσικά Πρόσωπα που έχουν δικαίωμα συμμετοχής σε έργο της Δέσμης κατατάσσονται σε μια από τις ακόλουθες κατηγορίες:

- (i) Οργανισμός Έρευνας νοείται πανεπιστήμιο ή ερευνητικό ίνστιτούτο ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς τους (δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου) ή τον τρόπο χρηματοδότησή του, πρωταρχικός σκοπός του οποίου είναι η ανεξάρτητη διεξαγωγή βασικής έρευνας, βιομηχανικής έρευνας ή πειραματικής ανάπτυξης και την ευρεία, μη αποκλειστική και χωρίς διακρίσεις διάδοση των αποτελεσμάτων των εν λόγω δραστηριοτήτων, με τη διδασκαλία, τη δημοσίευση ή τη μεταφορά γνώσεων. Σε περίπτωση που ο εν λόγω φορέας διενεργεί επίσης οικονομικές δραστηριότητες, η χρηματοδότηση, οι δαπάνες και τα έσοδα από αυτές τις οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να δηλώνονται χωριστά.

Επιχειρήσεις που μπορούν να επηρεάσουν καθοριστικά ένα τέτοιο φορέα, π.χ. με την ιδιότητα του μετόχου ή του μέλους, δεν έχουν προνομιακή πρόσβαση στα αποτελέσματα που αυτός παράγει.

Το Μέτρο θεσπίζει υποχρέωση υποβολής, από το φορέα, στην Αρμόδια Αρχή, σε ετήσια βάση, βεβαίωσης από ανεξάρτητο εξωτερικό εγκεκριμένο ελεγκτή ως προς την τήρηση χωριστών λογαριασμών και ως προς τον διαχωρισμό ανάμεσα σε οικονομικές και μη οικονομικές δραστηριότητες καθώς και ότι πληροί τις σχετικές προϋποθέσεις ως προς το διαχωρισμό τους όπως προνοείται στο Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία³ (εφεξής «το Πλαίσιο για E&A&K»). Για το σκοπό αυτό, το Μέτρο παραπέμπει επίσης στο Πλαίσιο E&A&K ως προς τον ορισμό των «οικονομικών» και «μη οικονομικών δραστηριοτήτων» σχετικά με τις ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη και καινοτομία.

- (ii) Επιχειρήσεις: Ως προς τη διάκριση μεταξύ MME και Μεγάλων Επιχειρήσεων υιοθετούνται τα κριτήρια στη Σύσταση της Επιτροπής 2003/361/EK της 6^{ης} Μαΐου 2003 σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων⁴.

Ορίζεται ως «νεοσύντατη επιχείρηση» κάθε μικρή επιχείρηση μη εισηγμένη στο χρηματιστήριο, έως και πέντε έτη μετά την εγγραφή της, η οποία δεν έχει προβεί ακόμη σε διανομή κερδών και δεν έχει συσταθεί μέσω συγχώνευσης. Για τις επιλέξιμες επιχειρήσεις που δεν υπόκεινται σε καταχώρηση η πενταετής περίοδος μπορεί να θεωρηθεί ότι αρχίζει από τη στιγμή που η επιχείρηση είτε αρχίζει την οικονομική της δραστηριότητα ή καθίσταται υπόχρεη καταβολής φόρου για την οικονομική της δραστηριότητα. Εκτός κι αν προβλέπεται διαφορετικά στο Πρόγραμμα, στην περίπτωση συμμετοχής νεοσύντατων επιχειρήσεων, η εγγραφή της εταιρείας πρέπει να προϋπάρχει της αίτησης.

Ως προς τη συμμετοχή μεγάλων επιχειρήσεων στο Μέτρο, προϋποτίθεται, μέσα από την πρόταση έργου, ο χαρακτήρας κινήτρου που αναμένεται να έχει η χρηματοδότηση προς τη μεγάλη επιχείρηση. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να πληρούται τουλάχιστον ένα από τα ακόλουθα κριτήρια:

- Αύξηση του μεγέθους του έργου,

² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17^{ης} Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των Αρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L187 της 26.6.2014, σ. 1).

³ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 198 της 27.6.2014, σ. 1.

⁴ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 124 της 20.05.2003, σ. 36.

- Αύξηση του πεδίου εφαρμογής (αύξηση του αριθμού των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων/προσδοκιών από το έργο),
 - Αύξηση της ταχύτητας ολοκλήρωσης του έργου,
 - Αύξηση του συνολικού δαπανηθέντος ποσού (χωρίς αντίστοιχη μείωση του προϋπολογισμού για άλλα έργα).
- (iii) Άλλοι Φορείς του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα: Ιδιωτικά Ακαδημαϊκά Ιδρύματα που δεν εμπίπτουν στην κατηγορία του Οργανισμού Έρευνας, Μη Κερδοσκοπικοί Οργανισμοί, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, Επαγγελματικές, Επιστημονικές και Συνδικαλιστικές Οργανώσεις, Σύνδεσμοι Επιχειρήσεων, Επιμελητήρια Επιχειρήσεων, Κυβερνητικά Τμήματα, Δήμοι, Κοινότητες, Ευρύτερος Δημόσιος Τομέας, Κρατικοί Οργανισμοί κλπ.
- (iv) Ερευνητής (εργαζόμενος σε έναν εκ των φορέων που συμμετέχουν στο Δίκτυο Συνεργασίας ενός έργου ο οποίος εκτελεί ερευνητική εργασία στο πλαίσιο του εν λόγω έργου – θα πρέπει επίσης να εργάζεται στον φορέα με τον οποίο συμμετέχει σε ένα έργο κατά την περίοδο συμμετοχής του στο εν λόγω έργο), Φοιτητής – Μαθητής.

Συμμετέχοντες σε ένα έργο: Α) Ανάδοχος Φορέας (ο οργανισμός που υποβάλλει την πρόταση του έργου, υπογράφει το Συμβόλαιο Έργου, έχει την ευθύνη του συντονισμού/εποπτείας της υλοποίησης του Έργου, τη διαχείριση της χρηματοδότησης του έργου, εξουσιοδοτεί το Συντονιστή του Έργου για σκοπούς υλοποίησης του έργου και τροποποίησης του Συμβολαίου). Β) Συνεργαζόμενος Φορέας (οργανισμός που συμμετέχει στο Δίκτυο Συνεργασίας του έργου και αναλαμβάνει την υλοποίηση τμήματος του έργου). Γ) Ερευνητικός Φορέας του Εξωτερικού (μη κερδοσκοπικός οργανισμός ο οποίος έχει ως μία από τις βασικές δραστηριότητες του τη διεξαγωγή έρευνας). Δ) Συντονιστής Έργου (εργαζόμενος στον Ανάδοχο Φορέα ο οποίος συμμετέχει στις εργασίες και συντονίζει τις δραστηριότητες υλοποίησης του έργου. Ε) Υπεύθυνος Επικοινωνίας για Οικονομικά Θέματα και Στ) Νόμιμος Εκπρόσωπος Φορέα.

Δικαίωμα χρηματοδότησης έχουν φορείς και φυσικά πιρόσωπα που η έδρα τους είναι σε περιοχές που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία. Φορείς που η έδρα τους είναι στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή σε τρίτο κράτος πρέπει να έχουν ως μια από τις βασικές δραστηριότητες τους τη διεξαγωγή έρευνας, η δε χρηματοδότηση τους μπορεί να ανέλθει το 15% της συνολικής χρηματοδότησης του έργου από την Αρμόδια Αρχή, εκτός αν καθορίζεται διαφορετικά. Ενδέχεται επίσης να καθορίζονται πρόσθετοι περιορισμοί στη χρηματοδότηση τους.

Κατηγορίες Ενίσχυμενων Δραστηριοτήτων:

- Έρευνας και Ανάπτυξης (περιλαμβάνουν βασική/βιομηχανική έρευνα και πειραματική ανάπτυξη ως αυτές ορίζονται στον Κανονισμό 651/2014).
- Καινοτομίας (οι δραστηριότητες αυτές έχουν ως περιεχόμενο και πλαίσιο τις επιλέξιμες δαπάνες για ενισχύσεις καινοτομίας στον Κανονισμό 651/2014).
- Νεοσύστατων Επιχειρήσεων [ο ορισμός στο μέρος (δ) 1.(ii) της παρούσας Απόφασης].

Όσες δραστηριότητες δεν εντάσσονται στις πιο πάνω κατηγορίες θα χρηματοδοτούνται ως ενισχύσεις ήσονος σημασίας.

Προϋπολογισμός - Χρηματοδότηση:

Η ενίσχυση θα έχει τη μορφή επιχορήγησης. Το ποσοστό της χρηματοδότησης διαφοροποιείται ανάλογα με τις δραστηριότητες που υλοποιούνται και το δικαιούχο.

Ο προϋπολογισμός ενός έργου είναι το σύνολο των επιλέξιμων δαπανών που απαιτούνται για την υλοποίηση του και καλύπτεται από τη χρηματοδότηση της Αρμόδιας Αρχής και τη χρηματοδότηση από τις ίδιες πηγές του δικαιούχου.

Το ύψος της χρηματοδότησης που μπορεί να εξασφαλίσει ένα έργο από την Αρμόδια Αρχή προσδιορίζεται με βάση το μέγιστο ποσό χρηματοδότησης που μπορεί να εξασφαλίσει ένα έργο ως χρηματοδότηση από την Αρμόδια Αρχή (και τη μέγιστη (σύμφωνα με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων) ή τη μέγιστη επιτρεπόμενη (σύμφωνα με τους περιορισμούς των επιμέρους Προγραμμάτων) ένταση ενίσχυσης.

Το ύψος του προϋπολογισμού, η αιτούμενη χρηματοδότηση και η τελική ένταση ενίσχυσης του κάθε φορέα η οποία ορίζεται ως ποσοστό της αιτούμενης χρηματοδότησης σε σχέση με τον προϋπολογισμό του κάθε φορέα καθορίζονται στο έντυπο του προϋπολογισμού του έργου, το οποίο περιλαμβάνεται στο Συμβόλαιο ερευνητικού έργου. Η τελική ένταση ενίσχυσης για τον κάθε φορέα δεν μπορεί να διαφοροποιηθεί και η τελική χρηματοδότηση της Αρμόδιας Αρχής δεν μπορεί να ξεπεράσει την αιτούμενη χρηματοδότηση που καθορίζεται στο Συμβόλαιο.

Δεν επιτρέπεται η σώρευση ενίσχυσης με άλλη χορηγία που θα λάβει δικαιούχος από άλλο τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή κοινοτικό καθεστώς ενισχύσεων με σκοπό την κάλυψη των ιδιων επιλέξιμων δαπανών η οποία θα ξεπερνά τη μέγιστη επιτρεπόμενη ένταση ενίσχυσης με βάση τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Μέτρου ανέρχεται στα €99.140.000.

Μέγιστη Ένταση ενίσχυσης:

Δραστηριότητες Έρευνας και Ανάπτυξης

Για τους δικαιούχους που εμπίπτουν στις κατηγορίες «Οργανισμοί Έρευνας» και «Άλλοι Φορείς του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα», η ένταση ενίσχυσης ανέρχεται κατά κανόνα στο 100% των επιλέξιμων δαπανών του έργου, δεδομένου ότι η χρηματοδότηση δεν αφορά σε οικονομικές δραστηριότητες για τον εν λόγω φορέα. Σε περίπτωση που η χρηματοδότηση αφορά σε οικονομικές δραστηριότητες τότε οι φορείς αυτοί θα αντιμετωπίζονται με το αντίστοιχο ποσοστό ενίσχυσης της κατηγορίας των επιχειρήσεων.

Για δραστηριότητες βασικής έρευνας η ένταση της ενίσχυσης ανέρχεται στο 100%.

Για δραστηριότητες βιομηχανικής έρευνας η ένταση της ενίσχυσης ανέρχεται στο 50%. Για δραστηριότητες πειραματικής ανάπτυξης ανέρχεται στο 25% και για μελέτες σκοπιμότητας στο 50%. Η ένταση ενίσχυσης αφορά σε Μεγάλες Επιχειρήσεις. Η ένταση της ενίσχυσης αυξάνεται κατά 10% όταν πρόκειται για Μεσαία και κατά 20% όταν πρόκειται για Μικρή Επιχείρηση.

Συμπληρωματική ένταση ενίσχυσης

Στην ως άνω βασική ένταση ενίσχυσης προστίθεται (ανεξαρτήτως μεγέθους της επιχείρησης) συμπληρωματική ένταση ενίσχυσης σε ποσοστό 15% εάν: α) το έργο προβλέπει πραγματική συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων από τις οποίες τουλάχιστον μία είναι ΜΜΕ ή πραγματοποιείται σε τουλάχιστον δύο κράτη μέλη ή σε ένα κράτος μέλος και σε ένα συμβαλλόμενο μέρος της συμφωνίας Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) και καμία μεμονωμένη επιχείρηση δεν φέρει άνω του 70% των επιλέξιμων δαπανών ή β) μεταξύ μίας επιχείρησης και ενός ή περισσοτέρων οργανισμών έρευνας οι οποίοι φέρουν τουλάχιστον το 10% των επιλέξιμων δαπανών και έχουν δικαίωμα να δημοσιεύουν τα αποτελέσματα των ερευνών τους. Η συμπληρωματική ένταση ενίσχυσης προϋποθέτει ότι τα αποτελέσματα του έργου διαδίδονται ευρέως μέσω συνεδρίων, δημοσιεύσεων, αποθετηρίων κλπ. Η συμπληρωματική ένταση παραχωρείται μόνο όταν πρόληπτονται τα κριτήρια αυτά. Με την ολοκλήρωση της υλοποίησης των έργων αν τα κριτήρια αυτά δεν πληρούνται τότε η ένταση ενίσχυσης θα περιορίζεται στη βασική έρευνα.

Σημειώνεται ότι για τρήματα έργων Βιομηχανικής έρευνας η μέγιστη ένταση ενίσχυσης που μπορεί να λάβει ένας δικαιούχος ο οποίος χρηματοδοτείται ως επιχείρηση δεν μπορεί να ξεπερνά το 80%.

Η μέγιστη επιπρεπόμενη ένταση ενίσχυσης για Νεοσύστατες Επιχειρήσεις ισούται με την μέγιστη Ένταση Ενίσχυσης που αντιστοιχεί στις Μικρές Επιχειρήσεις, εκτός αν καθορίζεται διαφορετικά στο Πρόγραμμα.

Διευκρινίζεται ότι η Συμπληρωματική Ένταση δεν εφαρμόζεται στις Μελέτες Σκοπιμότητας και ισχύει μόνο στη Βιομηχανική Έρευνα και Πειραματική Ανάπτυξη.

Δραστηριότητες Καινοτομίας

Η μέγιστη ένταση ενίσχυσης για δραστηριότητες καινοτομίας ανέρχεται στο 50% (ΜΜΕ) και 100% για «Οργανισμούς Έρευνας» και «Άλλους Φορείς του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα». Οι Μεγάλες Επιχειρήσεις εξαιρούνται.

Ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (De Minimis)

Με βάση το ανώτατο όριο του Κανονισμού 1407/2013, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να ανέλθει μέχρι το 100% των επιλέξιμων δαπανών του έργου. Θα τηρείται επίσης η διαδικασία των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) Κανονισμών του 2009 και 2012.

Στις περιπτώσεις όπου δραστηριότητες ή/και δικαιούχοι δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν βάσει του Κανονισμού 651/2014, η χρηματοδότηση μπορεί να γίνει βάσει του Κανονισμού 1407/2013. Αν η χρηματοδότηση δεν μπορεί να επιτευχθεί ούτε βάσει του Κανονισμού 1407/2013 (π.χ. δραστηριότητα που εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής του) τότε η διαδικασία ως προς τον εν λόγω φορέα θα τερματίζεται ή εάν είναι συνεργαζόμενος φορέας θα συμμετέχει είτε με ίδια χρηματοδότηση είτε θα αντικαθίσταται.

Ο Φ.Π.Α. είναι επιλέξιμος στις περιπτώσεις όπου ο δικαιούχος δεν έχει υποχρέωση ή δικαίωμα εγγραφής στο Μητρώο ΦΠΑ ή δεν μπορεί να ανακτήσει τον ΦΠΑ επί των εισροών που αφορούν σε ερευνητικές δραστηριότητες. Δεν είναι επιλέξιμοι επίσης έμμεσοι φόροι οι οποίοι είναι επιστρεπτέοι στο φορέα.

Κατηγορίες δαπανών έρευνας και ανάπτυξης:

- (i) Αμοιβές προσωπικού, για τα μέλη της ερευνητικής ομάδας που απασχολούνται στο ερευνητικό έργο. Στο Μέτρο παραπτίθενται οι δαπάνες που εμπίπτουν στην κατηγορία αυτή.
- (ii) Δαπάνες για όργανα και εξοπλισμό, στο βαθμό και για όσο χρόνο χρησιμοποιούνται στο έργο. Επιλέξιμη θεωρείται η δαπάνη απόσβεσης η οποία υπολογίζεται βάσει του κόστους αγοράς και της διάρκειας χρήσης του εξοπλισμού για τους σκοπούς του έργου. Οι δαπάνες αφορούν α) σε Πάγιο Εξοπλισμό (αγορά σύγχρονων ερευνητικών οργάνων) (ωφέλιμη διάρκεια ζωής 5 χρόνια) και β) εξοπλισμό σε Η/Υ και Λογισμικά Προγράμματα που απαιτούνται για την υλοποίηση του έργου (ωφέλιμη διάρκεια ζωής τα 3 χρόνια).
- (iii) Δαπάνες για Αγορά Υπηρεσιών. Οι δαπάνες αυτές, συνοπτικά, αφορούν σε έρευνα με σύμβαση, αγορά τεχνικών γνώσεων και διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε τιμές ελεύθερης αγοράς, για διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου προς την επιστημονική κοινότητα ή /και τους ενδιαφερόμενους κοινωνικούς ή επιχειρηματικούς φορείς οι οποίες υλοποιούνται εκτός των εγκαταστάσεων του φορέα, όπως η ανάπτυξη ενημερωτικών εντύπων, η διοργάνωση ενημερωτικής ημερίδας και η καταχώρηση δημοσιεύσεων σε τεχνικά και επιστημονικά περιοδικά. Οι δαπάνες αυτές δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 10% του συνολικού προϋπολογισμού του έργου και το 40% του προϋπολογισμού του φορέα που υλοποιεί τη δαπάνη.
- (iv) Δαπάνες για Ερευνητικούς Φορείς του Εξωτερικού για το κόστος της συμμετοχής τους στο έργο. Οι δαπάνες αυτές δεν πρέπει να ξεπερνούν το 15% της συνολικής χρηματοδότησης του έργου από την Αριμόδια Αρχή.
- (v) Μετακίνησης στο εξωτερικό (διάχυση/ υλοποίηση έρευνας, πρόσβαση σε υποδομές).
- (vi) Αναλώσιμα που είναι αναγκαία για την υλοποίηση πειραματικών διεργασιών στο πλαίσιο της ερευνητικής δραστηριότητας.
- (vii) Ειδικά έξοδα. Αφορά σε δαπάνες που δεν προκύπτουν άμεσα από την ερευνητική δραστηριότητα και δεν μπορούν να ενταχθούν στις πιο πάνω κατηγορίες δαπανών, νοούμενο ότι δεν περιλαμβάνονται δαπάνες που θεωρούνται ως μη επιλέξιμες σε μια ή περισσότερες από τις υπόλοιπες κατηγορίες.
- (viii) Υπερκεφαλικά. Η κατηγορία αυτή αφορά σε λειτουργικές δαπανές που προκύπτουν είτε από την απασχόληση προσωπικού σε ερευνητική δραστηριότητα στις εγκαταστάσεις του Φορέα (π.χ. λογαριασμούς για ρεύμα, νερό κλπ) είτε από τη συντήρηση πάγιου εξοπλισμού. Οι δαπάνες για υπερκεφαλικά ορίζονται ως ποσοστό μέχρι

20% επί των άμεσων δαπανών εξαιρουμένων των δαπανών για αγορά υπηρεσιών και δαπανών ερευνητικών φορέων του εξωτερικού.

Δαπάνες καινοτομίας:

Αφορούν δαπάνες σε δαπάνες που σχετίζονται με τις δραστηριότητες καινοτομίας. Συγκεκριμένα:

- Απόκτηση, επικύρωση και προστασία διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και λοιπών άσυλων στοιχείων του ενεργητικού.
- Απόσπαση από οργανισμό έρευνας και διάδοσης γνώσεων προσωπικού υψηλής ειδίκευσης το οποίο δεν αντικαθιστά άλλο προσωπικό και απασχολείται σε δραστηριότητες έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας σε νέες θέσεις που έχουν δημιουργηθεί προς το σκοπό αυτό από στη δικαιούχο επιχείρηση και
- Συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες καινοτομίας (όπως, επιχειρηματικό σχέδιο εμπορικής εκμετάλλευσης του ερευνητικού αποτελέσματος, τεχνοοικονομικές μελέτες για καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες).

Η καταβολή της χρηματοδότησης καθορίζεται στα Συμβόλαια Ερευνητικών Έργων και κατά κανόνα γίνεται σε δόσεις.

Προβλέπεται επίσης, επιστροφή της χρηματοδότησης στις περιπτώσεις που για οποιοδήποτε λόγο (π.χ. πρόωρη διακοπή/τερματισμός έργου, χαμηλή υλοποίηση προϋπολογισμού κλπ), το ποσό της χρηματοδότησης που έχει καταβληθεί είναι μεγαλύτερο από το ποσό της χρηματοδότησης που δικαιούται να λάβει ο δικαιούχος. Η Αρμόδια Αρχή θα ανακτά τη διαφορά.

Περαιτέρω, προβλέπεται δυνατότητα της Αρμόδιας Αρχής να εφαρμόζει αυτόματο συμψηφισμό οφειλών με χρηματοδοτήσεις που δημιουργούνται στο πλαίσιο των Προγραμμάτων του Μέτρου.

Πριν την καταβολή κάθε Δόσης Χρηματοδότησης θα ελέγχεται κατά πόσον οι Φορείς του Ιδιωτικού Τομέα έχουν συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις τους προς το κράτος.

Η καταβολή των δόσεων θα γίνεται άμεσα μετά την ολοκλήρωση των οικονομικών επαληθεύσεων.

Υποβολή – Αξιολόγηση –Επιλογή ερευνητικής πρότασης:

Σύμφωνα με το Μέτρο, οι διαδικασίες που θα ακολουθούνται μέχρι την υπογραφή του συμβολαίου του έργου είναι οι ακόλουθοι:

- Εγγραφή Φορέα
- Υποβολή Πρότασης έργου ηλεκτρονικά ή δια χειρός μέχρι την ημερομηνία και ώρα που ορίζεται στην Πρόσκληση Υποβολής Προτάσεων. Σημειώνεται ότι καμία αλλαγή ή προσθήκη στην Πρόταση Έργου δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή μετά την οριστική υποβολή της.
- Επιλογή Προτάσεων. Περιλαμβάνει Προκαταρκτικό Έλεγχο, Επιλογή Αξιολογητών, Μεθόδους Αξιολόγησης των Προτάσεων, Κριτήρια Αξιολόγησης, Βαθμολογία και Κατάταξη των Προτάσεων, Ανακοίνωση Αποτελεσμάτων και Διαδικασία Ενστάσεων.
- Ετοιμασία Συμβολαίου. Στο στάδιο αυτό υποβάλλονται, μεταξύ άλλων, Δηλώσεις κατά πόσο η επιχείρηση δεν είναι προβληματική, Δήλωση για τις Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας (*de minimis*) και κατά πόσο το έργο έχει τύχει ή τυνχάνει χρηματοδότησης από την Αρμόδια Αρχή και η χρηματοδότηση σωρευτικά έχει ξεπεράσει τα ανώτατα όρια ενίσχυσης.
- Τελική Απόφαση - Υπογραφή Συμβολαίου.

Διαχείριση Έργων:

Στο πλαίσιο της διαχείρισης έργων, ο Ανάδοχος Φορέας έχει υποχρέωση διατήρησης όλων των στοιχείων και δικαιολογητικών που αφορούν στην πτοεία υλοποίησης του έργου για δέκα τουλάχιστον έτη από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης με βάση τον Κανονισμό 651/2014.

Στο Μέτρο προβλέπεται ότι οι γνώσεις και τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας που προκύπτουν από έργο ανήκουν στους συμμετέχοντες Φορείς. Για την εκχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας σε τρίτους, το Μέτρο προβλέπει ότι, θα πρέπει να τηρούνται οι πρόνοιες του Κανονισμού 651/2014 και του Πλαισίου Ε&Α&Κ.

Σε περίπτωση που Οργανισμός Έρευνας επιθυμεί να μεταβιβάσει τα δικαιώματα του σε επιχειρήσεις (έργα συνεργατικής έρευνας), αυτό μπορεί να επιτραπεί από την Αρμόδια Αρχή μόνο όταν η αποζημίωση είναι ισοδύναμη της τιμής της αγοράς η οποία επιτρέπει στους οικείους Οργανισμούς Έρευνας να προστορίζονται πλήρως τα οικονομικά οφέλη των δικαιωμάτων αυτών και, μεταξύ άλλων, το ποσό της αποζημίωσης έχει προσδιορισθεί μέσω ανοικτής, διαφανούς και χωρίς διακρίσεις ανταγωνιστικής διαδικασίας πώλησης ή μέσω ανεξάρτητης αποτίμησης από εμπειρογνώμονα. Εάν η αποζημίωση δεν πληροί καμία από τις προϋποθέσεις αυτές, η πλήρης αξία της συμμετοχής των Οργανισμών Έρευνας στο έργο θεωρείται πλεονέκτημα για τις συνεργαζόμενες επιχειρήσεις, για το οποίο ισχύουν οι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων.

Στο Μέτρο έχουν περιληφθεί πρόνοιες για ευρεία και χωρίς αποκλεισμούς διάδοση των γνώσεων και στην ανοικτή πρόσβαση με απώτερο σκοπό τη διευκόλυνση της ανταλλαγής επιστημονικής γνώσης και την ελεύθερη χρήση της για ερευνητικούς εκπαιδευτικούς και άλλους σκοπούς.

Η διάρκεια του Μέτρου θα είναι έως το 2020.

Νομική βάση

Κατόπιν απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρμόδιας Αρχής.

Γ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΘΕΝΤΟΣ ΜΕΤΡΟΥ :

- (α) Βάσει του άρθρου 9Α (α) του Νόμου, ο Έφορος αξιολογεί και εγκρίνει, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 10, τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στη Δημοκρατία οι οποίες, σύμφωνα με

Κανονισμούς ή Αποφάσεις που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, δυνάμει του Κανονισμού «(ΕΕ) 2015/1588 του Συμβουλίου της 13^{ης} Ιουλίου 2015 για την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες οριζόντιων κρατικών ενισχύσεων (κωδικοποιημένο κείμενο)⁵, απαλλάσσονται από την υποχρέωση της κοινοποίησης που προβλέπεται στο Άρθρο 108, παράγραφος 3, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής η «ΣΛΕΕ»)⁶. Επίσης, το άρθρο 10 (1) του Νόμου προνοεί ότι η Αρμόδια Αρχή κοινοποιεί κάθε μέτρο κρατικής, ενίσχυσης που αναφέρεται στην παράγραφο (a) του άρθρου 9 Α του Νόμου, στον Έφορο για έγκριση. Το άρθρο 10 (3) του Νόμου απαγορεύει μέτρο κρατικής ενίσχυσης, που αναφέρεται στην παράγραφο (a) του άρθρου 9 (Α) του Νόμου, να τεθεί σε ισχύ στη Δημοκρατία, εκτός εάν έχει προηγουμένως εγκριθεί από τον Έφορο και έχουν τηρηθεί οι τυχόν όροι που ο Έφορος επέβαλε με την εκδοθείσα δυνάμει του εδαφίου (2) απόφασή του.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου, ο όρος «κρατική ενίσχυση» σημαίνει κάθε μέτρο το οποίο πληροί όλα τα κριτήρια που καθορίζονται στο Άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

Το Άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ προνοεί ότι «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως».

Συνεπώς, για να θεωρηθεί ένα μέτρο κρατικής ενίσχυση θα πρέπει να ικανοποιεί σωρευτικά τα ακόλουθα κριτήρια:

- την απώλεια κρατικών πόρων ·
- τη χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος ·
- την ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένων επιχειρήσεων ή κλάδων παραγωγής (επιλεκτικότητα) ·
- τη νόθευση του ανταγωνισμού σε βαθμό επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών.

Κατ' αρχάς οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων εφαρμόζονται μόνο σε επιχειρήσεις. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής το «ΔΕΚ»), το οποίο από 01.12.2009 μετονομάστηκε σε «Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης», «η έννοια της επιχειρήσης καλύπτει κάθε φορέα ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησης του»⁷. Συνεπώς η έννοια της επιχειρήσης προσδιδεται από τον οικονομικό χαρακτήρα των δραστηριοτήτων τις οποίες ασκεί. Η οικονομική δραστηριότητα «συνίσταται σε κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά»⁸.

(β) Με βάση τον οριαμό της «επιχειρήσης» τα ακόλουθα μέρη του κοινοποιηθέντος Μέτρου δε συνιστούν κρατική ενίσχυση:

Κατ' αρχάς στο Μέτρο παρατίθεται ο οριαμός του «օργανισμού Έρευνας» ο οποίος κρίνεται σύμφωνος με τον αντίστοιχο του οριαμό στο άρθρο 2 (83) του Κανονισμού 651/2014.

Για σκοπούς εφαρμογής του Μέτρου σημειώνονται τα εξής:

1. Το Πλαίσιο E&A&K στο σημείο 18 ορίζει πως στην περίπτωση που ο ίδιος φορέας ασκεί δραστηριότητες τόσο οικονομικής όσο και μη οικονομικής φύσης, η δημόσια χρηματοδότηση των μη οικονομικών δραστηριοτήτων δεν εμπίπτει στο άρθρο 107 (1) της ΣΛΕΕ αν τα δυο είδη δραστηριοτήτων, καθώς και οι δαπάνες, η χρηματοδότηση και τα έσοδά τους, μπορούν σαφώς να διαχωρίστούν, ώστε να αποφεύγεται ουσιαστικά η σταυροειδής επιδότηση της οικονομικής δραστηριότητας. Σύμφωνα με το ίδιο σημείο «Αποδεικτικά στοιχεία της δέουσας κατανομής των δαπανών, της χρηματοδότησης και των εσόδων μπορεί να συνιστούν οι επήσεις οικονομικές καταστάσεις του οικείου φορέα». Συνεπώς, εάν ένας οργανισμός έρευνας ασκεί αποκλειστικά μη οικονομική δραστηριότητα τότε η χρηματοδότηση προς αυτόν δεν συνιστά κρατική ενίσχυση.

Στο σημείο 19 του Πλαισίου E&A&K αναφέρονται, ενδεικτικά, δραστηριότητες που θεωρούνται από την Επιτροπή ως μη οικονομικής φύσης και ως εκ τούτου δεν εμπίπτουν στο πεδίο των κρατικών ενισχύσεων όπως, η δημόσια εκπαίδευση η οποία χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου από το κράτος και εποπτεύεται από αυτό. Συνεπώς, τα κρατικά πανεπιστήμια δεν εμπίπτουν στο πεδίο των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων. Επίσης, η ανεξάρτητη E&A για περισσότερη γνώση και καλύτερη κατανόηση, συμπεριλαμβανομένης της συνεργατικής E&A στην περίπτωση που ο ερευνητικός οργανισμός ή η ερευνητική υποδομή συμμετέχει σε πραγματική συνεργασία (δηλαδή η συνεργασία μεταξύ δυο τουλάχιστον ανεξάρτητων μερών για την ανταλλαγή γνώσεων ή τεχνολογίας ή για την επίτευξη κοινού στόχου). Αντίθετα δεν θεωρείται ότι εμπίπτει σ' αυτή την κατηγορία η παροχή υπηρεσιών E&A και η E&A που διεξάγονται εκ μέρους επιχειρήσεων, η ευρεία διάχυση, από ερευνητικούς οργανισμούς και ερευνητικές υποδομές «των ερευνητικών αποτελεσμάτων σε μη αποκλειστική και χωρίς διακρίσεις βάση, για παράδειγμα μέσω διδασκαλίας, βάσεων δεδομένων, δημοσιεύσεων ή λογισμικού ανοικτής πρόσβασης», δραστηριότητες μεταφοράς γνώσης όταν διενεργούνται από ερευνητικούς οργανισμούς ή/και ερευνητική υποδομή και «το σύνολο των κερδών από τις δραστηριότητες αυτές επανεπενδύονται στις κύριες δραστηριότητες του ερευνητικού οργανισμού ή της ερευνητικής υποδομής».

⁵ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 248, ημερ. 24.9.2015.

⁶ Από την 1 Δεκεμβρίου 2009, τα Άρθρα 87 και 88 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (εφεξής η «Συνθήκη ΕΚ») έγιναν Άρθρα 107 και 108, αντίστοιχα, της ΣΛΕΕ. Το περιεχόμενο των διατάξεων παραμένει αναλογικό. Για σκοπούς της παρούσας απόφασης τυχόν αναφορές στο Άρθρο 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ θα πρέπει να εκλαμβάνονται ως αναφορές στο Άρθρο 107 και 108, αντίστοιχα, της ΣΛΕΕ.

⁷ Απόφαση του ΔΕΚ της 23^{ης} Απριλίου 1991, C 41/90, (Hofner and Elser), Συλλογή 1991 και Απόφαση ΔΕΚ της 19^{ης} Φεβρουαρίου 2002, C – 309/99, Συλλογή 2002.

⁸ Βλ. υποσημείωση ανωτέρω.

Με βάση το σημείο 20 του Πλαισίου Ε&Α&Κ, οι πρόνοιες του οποίου επαναλαμβάνεται στη σκέψη 49 του προοιμίου του Κανονισμού 651/2014, σε περίπτωση που ένας ερευνητικός οργανισμός ή μια ερευνητική υποδομή χρησιμοποιείται τόσο για οικονομικές όσο και για μη οικονομικές δραστηριότητες, η δημόσια χρηματοδότηση εμπίπτει στο πεδίο των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων μόνο στο βαθμό που καλύπτει δαπάνες που συνδέονται με τις οικονομικές δραστηριότητες. Το ίδιο ισχύει και αν ο οργανισμός αυτός ή η ερευνητική υποδομή χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά για μη οικονομική δραστηριότητα, εφόσον η οικονομική δραστηριότητα είναι αμιγώς επικουρική, δηλαδή συνδέεται άμεσα με τη δραστηριότητα του ερευνητικού οργανισμού ή της ερευνητικής υποδομής και είναι απαραίτητη για αυτή ή είναι συνυφασμένη με την κύρια μη οικονομική χρήση του/της και είναι περιορισμένου πεδίου εφαρμογής. Η Επιτροπή θεωρεί ότι «πρόκειται για την ως άνω περίπτωση όταν οι οικονομικές δραστηριότητες καταναλίσκουν ακριβώς τους ίδιους πόρους (όπως υλικό, εξοπλισμό, εργασία και σταθερό κεφάλαιο) με τις μη οικονομικές δραστηριότητες και η δυναμικότητα που διατίθεται κάθε έτος για τέτοιου είδους οικονομικές δραστηριότητες δεν υπερβαίνει το 20% της συνολικής δυναμικότητας του φορέα».

Περαιτέρω, ο Κανονισμός 651/2014 επιβάλλει, συναφώς, (παράγρ. 49 του προοιμίου) τη σαφή διάκριση μεταξύ των δαπανών και της χρηματοδότησης των οικονομικών και μη οικονομικών δραστηριοτήτων, δηλαδή την κατάρτιση ξεχωριστών λογαριασμών ώστε να ελέγχεται ότι η όποια κρατική χρηματοδότηση των τυχών μη οικονομικών δραστηριοτήτων δεν διεπιδοτεί τις οικονομικές δραστηριότητες. Στο Μέτρο έχει περιληφθεί σχετική πρόνοια.

Σημειώνεται ότι, με βάση νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁹ οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες των ίδιωτικών Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων θα πρέπει να θεωρούνται ως οικονομικές δραστηριότητες. Η επιδότηση μη οικονομικών τους δραστηριοτήτων κατά την προεκτεθείσα έννοια προϋποθέτει την ως άνω κατάρτιση ξεχωριστών λογαριασμών.

2. Οι ενισχύσεις που παρέχονται στα πλαίσια του Μέτρου και αφορούν Τμήματα του Δημόσιου Τομέα κατά κανόνα δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση. Τα Τμήματα του Δημόσιου Τομέα (π.χ. Κρατικό Χημείο, Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης κ.ά.) δεν συνιστούν επιχειρήσεις και κατά συνέπεια η χρηματοδότησή τους δεν εμπίπτει στους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Σημειώνεται ωστόσο ότι, δημόσιες επιχειρήσεις όπως, η ΑΤΗΚ και η ΑΗΚ, ως φορείς άσκησης οικονομικής δραστηριότητας, Σύνδεσμοι Επιχειρήσεων, Επιμελητήρια Επιχειρήσεων λόγω του ότι μέλη τους είναι επιχειρήσεις και Επιστημονικές Οργανώσεις εφόσον μέλη τους είναι επιχειρήσεις εμπίπτουν στο πεδίο των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων. Άλλοι φορείς ενίσχυσης με βάση το Μέτρο όπως, μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, μη κυβερνητικές και Συνδικαλιστικές Οργανώσεις δεν εμπίπτουν στο πεδίο των κρατικών ενισχύσεων εφόσον δεν εμπλέκονται σε οικονομικές δραστηριότητες. Δεν αποκλείεται ωστόσο μία συγκεκριμένη δραστηριότητα των ως άνω φορέων να θεωρείται οικονομικής φύσεως και κατά συνέπεια η χρηματοδότησή της από την Αρμόδια Αρχή να μην μπορεί να φτάσει το 100%.

Ως προς τη χρηματοδότηση φοιτητών – μαθητών στο πλαίσιο του Μέτρου στο βαθμό που από τις δραστηριότητες τους δεν επωφελείται φορέας άσκησης οικονομικής δραστηριότητας δεν υφίσταται κρατική ενίσχυση. Στους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων ωστόσο, εμπίπτουν, φυσικά πρόσωπα, όπως, ακαδημαϊκοί, ερευνητές, επιστήμονες και τεχνικό προσωπικό, εφόσον συνιστούν φορείς άσκησης οικονομικής δραστηριότητας.

3. Το Πρόγραμμα «EUREKA Κύπρου» στο μέρος του που προβλέπει ότι οι ενδιαφερόμενοι δεν αιτούνται χρηματοδότηση από την Αρμόδια Αρχή αλλά απλώς απαιτούν την έγκριση των ερευνητικών τους προτάσεων για χρήση του εμβλήματος του Οργανισμού EUREKA δε συνιστά κρατική ενίσχυση καθότι δεν υπάρχει απώλεια κρατικών πόρων.
4. Το Πρόγραμμα «Καλλιέργεια Κουλτούρας» ΕΤΑΚ νοούμενου ότι αφορά την προκήρυξη ερευνητικών διαγωνισμών στα οποία οι δικαιούχοι δε συνιστούν επιχειρήσεις (π.χ. καταναλωτές). Εάν οι δικαιούχοι αυτοί θα μπορούν να εκχωρούν την κυριότητα της αποκτηθείσας γνώσης σε τρίτους που αποτελούν φορείς άσκησης οικονομικής δραστηριότητας τότε θα πρέπει να τηρούνται οι πρόνοιες της παραγράφου 7 του Τμήματος III του Μέτρου και της ενότητας «Έμμεσες Κρατικές Ενισχύσεις» στη συνέχεια της Απόφασης.
- Το ίδιο ισχύει και σε όσες άλλες περιπτώσεις οι δικαιούχοι της κρατικής ενίσχυσης βάση του Μέτρου δε συνιστούν επιχειρήσεις ή δεν υφίσταται απώλεια κρατικών πόρων.
5. Τα Προγράμματα/Δράσεις με βάση τον κανόνα de minimis (Κανονισμός 1407/2013) δε συνιστούν κρατικές ενισχύσεις. Ωστόσο, κατά την εφαρμογή του κανόνα θα πρέπει να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στις εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 1407/2013 (άρθρο 1), στον υπολογισμό του ποσού των 200.000 ο οποίος γίνεται ανά «ενιαία επιχείρηση» με βάση το άρθρο 2 (2) και στις πρόνοιες για τη σώμερη με βάση το άρθρο 5, ίδιως ως προς τη σώμερη με ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει Απαλλακτικού Κανονισμού (π.χ. Κανονισμός 651/2014). Επιπλέον θα πρέπει να διασφαλίζεται η τήρηση της διαδικασίας που προβλέπουν οι περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) Κανονισμοί του 2009 και 2012 με την εξασφάλιση από τους δικαιούχους της ενισχυσης της Γραπτής Δήλωσης πριν από την έγκριση του δικαιούχου από την Αρμόδια Αρχή και τη χορήγηση της ενίσχυσης.
- (γ) Το υπόλοιπο μέρος του Μέτρου κρίθηκε ότι συνιστά κρατική ενίσχυση διότι ικανοποιεί σωρευτικά τα κριτήρια του Αρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ:
- (i) χορηγείται έμμεσα από το Δημόσιο διότι η κοινοποιηθείσα ενίσχυση παραχωρείται από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας, το οποίο είναι εγγεγραμμένο ίδρυμα με βάση τις πρόνοιες του περί Σωματείων και Ιδρυμάτων Νόμου του 1972. Ιδρυτής του είναι η Κυπριακή Δημοκρατία και η σχετική απόφαση για τη σύστασή του λήφθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο (Απόφαση με Αρ. 41.390 της 1^{ης} Αυγούστου 1994). Το

⁹ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 20^{ης} Μαΐου 2010, C- 56/09, Συλλογή 2010.

Τίδρυμα διοικείται από δωδεκαμελές Συμβούλιο το οποίο διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο για περίοδο 5 ετών και σύμφωνα με τις πρόνοιες του καταστατικού του, χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό σε ετήσια βάση.

- (ii) συνιστά οικονομικό όφελος για τις δικαιούχους επιχειρήσεις το οποίο δε θα είχαν λάβει υπό τις κανονικές συνθήκες της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας;
 - (iii) συνιστά ευνοϊκή μεταχείριση ορισμένων επιχειρήσεων ή κλάδων παραγωγής επειδή η επιχορήγηση δε δίδεται γενικά σε όλες ανεξάρετα τις επιχειρήσεις αλλά περιορίζεται σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις (δικαιούχους), οι ερευνητικές προτάσεις των οποίων αξιολογούνται με βάση προκαθορισμένα κριτήρια· το μέτρο είναι επιλεκτικό;
 - (iv) το Μέτρο είναι δυνατό να νοθεύσει τον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά σε βαθμό που να επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ της Δημοκρατίας και των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- (δ) Η αξιολόγηση του συμβατότητας του κοινοποιηθέντος Μέτρου ως μέτρου το οποίο εμπίπτει στο άρθρο 107 (1) της ΣΛΕΕ, βασίζεται στον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17^{ης} Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης¹⁰.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κανονισμού 651/2014, τα καθεστώτα ενισχύσεων που πληρούν όλες τις προϋποθέσεις του κεφαλαίου I του Κανονισμού αυτού, καθώς και τις ειδικές προϋποθέσεις για την αντίστοιχη κατηγορία ενισχύσεων που πραβλέπονται στο κεφάλαιο III του ίδιου Κανονισμού, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του Άρθρου 107 παράγραφος 2 ή 3 της ΣΛΕΕ και απαλλάσσονται της υποχρέωσης προς κοινοποίηση που προβλέπεται στο Άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ.

Η παρούσα αξιολόγηση εξετάζει κατά πόσο το κοινοποιηθέν Μέτρο πληροί τις προϋποθέσεις αυτές του Κανονισμού 651/2014.

Σημειώνεται κατ' αρχάς πως στο Μέτρο περιέχονται αναφορές στον Κανονισμό 651/2014 ως η νομική βάση για τις ενισχύμενες δραστηριότητες.

Ο Έφορος αφού εξέτασε κατά πόσο η κοινοποιηθείσα ενίσχυση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 651/2014 κατέληξε στα έξης:

1. Ως προς τη συνδρομή των προϋποθέσεων του κεφαλαίου I του Κανονισμού 651/2014 σημειώνονται τα ακόλουθα:
Πεδίο Εφαρμογής – Δικαιούχοι

Κατά την εφαρμογή του Μέτρου η Αρμόδια Αρχή θα πρέπει να συμμορφώνεται με το άρθρο 1 του Κανονισμού 651/2014 και ειδικότερα με τις πρόνοιες που αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού: α) ενισχύσεις για δραστηριότητες που σχετίζονται με εξαγωγές όπως, ενισχύσεις που συνδέονται άμεσα με εξαγόμενες ποσότητες ή με τη δημιουργία και λειτουργία δικτύου διανομής, β) ενισχύσεις που εξαρτώνται από την κατά προτίμηση χρήση εγχώριων προϊόντων αντί εισαγομένων και γ) ενισχύσεις προς προβληματικές επιχειρήσεις (όπως αυτές ορίζονται στην παράγραφο 18 του άρθρου 2 του Κανονισμού). Σημειώνεται ότι, κατ' εξαίρεση, με βάση την παρ. 3 του εν λόγω άρθρου επιπρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων για έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία στους τομείς της αλιείας και υδατοκαλλιέργειας και στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή.

Στο Μέτρο έχει περιληφθεί ρητός όρος αποκλεισμού της καταβολής μεμονωμένης ενίσχυσης υπέρ επιχειρήσης κατά της οποίας εκκρεμεί διαταγή ανάκτησης μετά από προηγούμενη απόφαση της Επιτροπής με την οποία ενίσχυση κηρύσσεται παράνομη και ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά, πρόνοια η οποία συνάδει με την παράγραφο 4 του άρθρου 1 του Κανονισμού 651/2014.

Θα πρέπει να ελέγχεται το μέγεθος μιας επιχειρησης ως ΜΜΕ με βάση τα κριτήρια που ορίζονται στο Παράρτημα I του Κανονισμού 651/2014.

Στο Μέτρο, στο Τμήμα III 2. Κατηγορίες Ενισχύμενων Δραστηριοτήτων, έχουν ενσωματωθεί, αυτούσιοι, οι ορισμοί που περιλαμβάνονται στο άρθρο 2 του Κανονισμού 651/2014 για τους όρους «βασική έρευνα», «βιομηχανική έρευνα», «πειραματική ανάπτυξη» και «μελέτη σκοπιμότητας».

Οι πρόνοιες του Μέτρου για τις «δαπάνες προσωπικού» κρίνονται σύμφωνες με τον ορισμό στο άρθρο 2 (88) του Κανονισμού 651/2014, το οποίο ορίζει ως τέτοιες «τα κόστος ερευνητών, τεχνικών και λοιπού υποστηρικτικού προσωπικού στον βαθμό που τα άτομα αυτά απασχολούνται στο σχετικό έργο ή δραστηριότητα». Ωστόσο, η Αρμόδια Αρχή θα πρέπει να διασφαλίζει μέσα από τη μεθοδολογία υπολογισμού του και την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων ότι το κόστος αυτό δεν υπερβαίνει το κόστος που ισχύει υπό όμοιες ή συναφείς συνθήκες στην ελεύθερη αγορά.

Λόγω της πρόβλεψης στο Μέτρο για Συμπληρωματική Ένταση ενίσχυσης για «πραγματική συνεργασία» (Τμήμα III 3.2 Ένταση Ενίσχυσης Πίνακας III B. Συμπληρωματική Ένταση) κρίνεται σκόπιμο να ενσωματωθεί στο Μέτρο ο ορισμός του όρου αυτού που περιλαμβάνεται στο άρθρο 2 (90) του Κανονισμού 651/2014 και που σημαίνει τη «συνεργασία μεταξύ δύο τουλάχιστον ανεξάρτητων μερών για την ανταλλαγή γνώσεων ή τεχνολογίας ή για την επίτευξη κοινού στόχου βάσει του καταμερισμού της εργασίας, στην περίπτωση που τα μέρη καθορίζουν από κοινού το αντικείμενο του συνεργατικού έργου, συμβάλλουν στην υλοποίησή του και αναλαμβάνουν από κοινού τους κινδύνους, καθώς και τα αποτελέσματά του. Ένα ή περισσότερα μέρη μπορεί να επιβαρύνονται με το πλήρες κόστος του έργου και άρα να απαλλάσσουν τα λοιπά μέλη από τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους του. Η έρευνα επί συμβάσει και η παροχή ερευνητικών δεν θεωρούνται μορφές συνεργασίας».

¹⁰ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 187 της 26.6.2014, σ.1.

Κρίνεται επίσης χρήσιμη η περίληψη στο Μέτρο των ορισμών των όρων «ερευνητική υποδομή», «προσωπικό υψηλής ειδίκευσης», «συμβουλευτικές υπηρεσίες στον τομέα της καινοτομίας» και «υποστηρικτικές υπηρεσίες στον τομέα της καινοτομίας» που περιλαμβάνονται στα σημεία 91, 92, 94 και 95 του άρθρου 2 του Κανονισμού 651/2014.

Τα ανώτατα ποσά ενίσχυσης ανά επιχείρηση και ανά έργο που προβλέπονται στο Μέτρο βρίσκονται εντός του πλαισίου των Ορίων Κοινοποίησης όπως αυτά καθορίζονται στο άρθρο 4 του Κανονισμού 651/2014 για την έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία.

Διαφάνεια των ενισχύσεων:

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κανονισμού 651/2014, ο Κανονισμός αυτός «εφαρμόζεται μόνο στις ενισχύσεις ως προς τις οποίες είναι δυνατόν να υπολογιστεί εκ των προτέρων με ακρίβεια το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης της ενίσχυσης χωρίς να είναι αναγκαία εκτίμηση κινδύνου» (διαφανείς ενισχύσεις). Ως ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης ορίζεται, στο σημείο 22 του άρθρου 2 του Κανονισμού «το ποσό της ενίσχυσης, εάν είχε παρασχεθεί υπό μορφή επιχορήγησης στον δικαιούχο κατά την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης, πριν από την αφαίρεση φόρων ή άλλων επιβαρύνσεων». Στο Μέτρο προβλέπεται ότι ο ΦΠΑ δεν είναι επιλέξιμος για ενίσχυση.

Σημειώνεται ότι ως «ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης» με βάση το σημείο 28 του άρθρου 2 του Κανονισμού 651/2014 λογίζεται «η ημερομηνία απονομής στον δικαιούχο του εννόμου δικαιωμάτος να λάβει την ενίσχυση σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό καθεστώς». Ως τέτοια ημερομηνία αποτελεί το σημείο καθορισμού του ποσού της ενίσχυσης επί των επιλέξιμων δαπανών, ασχέτως του χρόνου πραγματικής καταβολής του εν λόγω ποσού, πρεραιτέρω δε, του ελέγχου κατά πόσον ο δικαιούχος πληροί τις προϋποθέσεις για να καταστεί δικαιούχος της ενίσχυσης βάσει του Μέτρου ως αυτό αξιολογείται με την παρούσα Απόφαση (π.χ. σώρευση ενισχύσεων, προβληματική επιχείρηση, μέγεθος της επιχείρησης). Ως εκ τούτου, τα στοιχεία που αποδεικνύουν τη συνδρομή των προϋποθέσεων αυτών θα πρέπει να υποβάλλονται από τους ενδιαφερόμενους και να αξιολογούνται από την Αρμόδια Αρχή πριν την ημερομηνία έγκρισης και να αφορούν τη χρονική περίοδο αμέσως πριν την έγκριση (π.χ. πιστοληπτικός έλεγχος φορέων για τη διαπίστωση εάν οι φορείς αποτελούν προβληματικές επιχειρήσεις).

Τονίζεται, ωστόσο, ότι σημείο αναφοράς για τον καθορισμό του μεγέθους μιας επιχείρησης αποτελεί η στιγμή χορήγησης της ενίσχυσης¹¹, δηλαδή η στιγμή που παρέχεται η τελική έγκριση του δικαιούχου από την Αρμόδια Αρχή. Οποιαδήποτε μεταγενέστερη μεταβολή στον αριθμό των εργαζομένων ή τον κύκλο εργασιών μιας επιχείρησης, η οποία πιθανόν να επηρεάζει το μέγεθός της, δεν είναι δυνατόν να θέτει υπό αμφισβήτηση την ήδη ληφθείσα νομότυπη απόφαση. Σε αντίθετη περίπτωση, εάν δηλαδή κατά την υποβολή της αίτησης η επιχείρηση ήταν μικρή αλλά μέχρι να λάβει τελική έγκριση κατέστη μεγάλη, η Αρμόδια Αρχή δε νομιμοποιείται να χορηγήσει τις αυξημένες εντάσεις που δικαιούνται οι ΜΜΕ. Εν πάσῃ περίπτωση, για να μεταβληθεί το μέγεθος μιας επιχείρησης το φαινόμενο θα πρέπει να επαναληφθεί επί δύο συνεχόμενες οικονομικές χρήσεις.

Το εδάφιο γ) της παραγράφου 2 του άρθρου 5 του Κανονισμού 651/2014 αναφέρει ότι οι ενισχύσεις για νεοσύστατες επιχειρήσεις εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 22 του Κανονισμού 651/2014, θεωρείται ότι χαρακτηρίζονται από διαφάνεια. Κατ' εφαρμογή του άρθρου 22, το Μέτρο, ως προς τις κατηγορίες ενισχύσεων εκκίνησης που απευθύνονται σε νεοσύστατες επιχειρήσεις, θα πρέπει να πληροί τις συνδυασμένες πρόνοιες των παραγράφων 3 γ) και 5 οι οποίες αφορούν στο μέγιστο ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης ανά επιχείρηση.

Χαρακτήρας κινήτρου:

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Κανονισμού 651/2014, ο Κανονισμός αυτός εφαρμόζεται μόνο σε ενισχύσεις που έχουν χαρακτήρα κινήτρου. Μια ενίσχυση θεωρείται ότι έχει χαρακτήρα κινήτρου, εάν ο δικαιούχος έχει υποβάλει γραπτή αίτηση ενίσχυσης στο οικείο κράτος μέλος πριν από την έναρξη των εργασιών για το έργο ή τη δραστηριότητα στην οποία αφορά η ενίσχυση. Παρότι στο Μέτρο, ίδιως στο Τμήμα III 4.2 Υποβολή Πρότασης, αναφέρεται ότι η υποβολή πρότασης έργου /αίτησης θα γίνεται μετά την ανακοίνωση από την Αρμόδια Αρχή Πρόσκλησης Υποβολής Προτάσεων για συγκεκριμένα Πρόγραμμα, η οποία καλεί τους ενδιαφερομένους να υποβάλουν προτάσεις έργων, ωστόσο δεν αναφέρεται ρητά ότι η εν λόγω πρόταση έργου/ αίτηση θα πρέπει να προηγείται της έναρξης του έργου στο οποίο αφορά η ενίσχυση. Σε διαφορετική περίπτωση δεν θα μπορεί κάποιος να επωφεληθεί του Μέτρου. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να διευκρινιστεί ρητά στο Μέτρο ο χαρακτήρας κινήτρου με βάση το άρθρο 6 του Κανονισμού 651/2014. Οι επιστημάνσεις αυτές αφορούν και στο Τμήμα III 3.1 Προϋπολογισμός Έργου, ως προς το «Συμβόλαιο ερευνητικού έργου».

Επιπλέον μια αίτηση για τη χορήγηση ενίσχυσης, με βάση την παράγραφο 2 του άρθρου 6 του Κανονισμού 651/2014 θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:

- (α) την ονομασία και το μέγεθος της επιχείρησης·
- (β) περιγραφή του έργου, συμπεριλαμβανομένων των ημερομηνιών έναρξης και λήξης·
- (γ) τον τόπο εκτέλεσης του έργου·
- (δ) κατάλογο των δαπανών του έργου·
- (ε) είδος ενίσχυσης (επιχορήγηση, δάνειο, εγγύηση, επιστρεπτέα προκαταβολή, εισφορά κεφαλαίου ή άλλο) και ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης που απαιτείται για το έργο.»

Σημειώνεται συναφώς πως ο Κανονισμός 651/2014 στο σημείο 23 του άρθρου 2 ορίζει ως «έναρξη των εργασιών»: το πρώτο χρονικά μεταξύ είτε της έναρξης των κατασκευαστικών εργασιών που αφορούν την επένδυση είτε της πρώτης νομικά δεσμευτικής ανάληψης υποχρέωσης για την παραγγελία εξοπλισμού είτε άλλης ανάληψης υποχρέωσης

¹¹ 2004/32/EK: Απόφαση της Επιτροπής της 2ας Απριλίου 2003, σχετικά με την κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Ισπανία στην Porcelanas del Principado SL. EE L 16.01.2004, σ. 1.

που καθιστά μη αναστρέψιμη την επένδυση. Η αγορά γης και οι προπαρασκευαστικές εργασίες, όπως η λήψη αδειών και η εκπόνηση μελετών σκοπιμότητας, δεν θεωρούνται έναρξη των εργασιών. Για τις εξαγορές, ως «έναρξη των εργασιών» νοείται η στιγμή απόκτησης των στοιχείων ενεργητικού που συνδέονται άμεσα με την αποκτηθείσα εγκατάσταση».

Επιπλέον, ως προς τη «Διαδικασία Τροποποίησεων Έργων» που ρυθμίζεται στο Τμήμα III 5.2 του Μέτρου, κρίνεται πως θα πρέπει να υποβάλλεται νέα αίτηση από το δικαιούχο όταν η σκοπούμενη τροποποίηση θα έχει ως αποτέλεσμα την αλλαγή ή διαφοροποίηση του έργου/δραστηριότητας στο οποίο αφορούσε η αρχική αίτηση του δικαιούχου με βάση την παράγραφο 2 του άρθρου 6 του Κανονισμού 651/2014. Η νέα αίτηση θα πρέπει να υποβάλλεται πριν την έναρξη του έργου/εργασιών στο οποίο η νέα αυτή αίτηση αφορά. Το ίδιο ισχύει και καθόσον αφορά στο «ενδεχόμενο τροποποίησεων επί του έργου, για τις οποίες προέκυψε η ανάγκη κατά το χρονικό διάστημα από την καταληκτική ημερομηνία μέχρι και τη συνάντηση ετοιμασίας συμβολαίου που προβλέπεται στο Τμήμα III 4.4, στην ενότητα «Διαδικασία Ετοιμασίας Συμβολαίου». Σημειώνεται ότι οι πρόνοιες για το χαρακτήρα κινήτρου δεν ισχύουν ως προς τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.

Ωστόσο, τροποποιήσεις που δεν επιφέρουν αλλαγή ή διαφοροποίηση του έργου/δραστηριότητας όπως αυτό περιγράφεται στην αίτηση του δικαιούχου (π.χ. στη φύση, σκοπό, μέγεθος και δυναμικότητα, καθώς επίσης και στον τόπο εκτέλεσης του έργου, επιλέξιμες δαπάνες, ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης που απαιτείται για το έργο και λοιπά στοιχεία με βάση το άρθρο 6 (2) του Καν. (ΕΕ) 651/2014) ή η μεταβολή που επιφέρουν είναι τέτοια που δεν αποκλίνει από την αίτηση σε βαθμό που να δημιουργείται αμφιβολία εάν πρόκειται για το έργο στην αίτηση, θα μπορούσαν να γίνονται αποδεκτές, ως επουσιώδεις τροποποιήσεις.

Σύμφωνα με την παρ. 5 (β) του άρθρου 6 του Κανονισμού 651/2014, ο χαρακτήρας κινήτρου δεν απαιτείται ως προς τις ενισχύσεις προς νεοσύστατες επιχειρήσεις με βάση το άρθρο 22 του Κανονισμού 651/2014.

Σώρευση:

Οι πρόνοιες στο Τμήμα III, στις ενότητες 3.1 Προϋπολογισμός Έργου και 4.4 Ετοιμασία Συμβολαίου του Μέτρου συνάδουν με τις πρόνοιες του άρθρου 8 του Κανονισμού 651/2014 που απαγορεύει τη σώρευση ενισχύσεων για τις ίδιες προσδιορίσμες επιλέξιμες δαπάνες όταν η σώρευση αυτή οδηγεί σε υπέρβαση της υψηλότερης έντασης ή του υψηλότερου ποσού ενίσχυσης που εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη ενίσχυση και που προβλέπεται στον εν λόγω Κανονισμό.

Επιπλέον, η παράγραφος 5 του ίδιου άρθρου δεν επιτρέπει τη σώρευση ενισχύσεων βάσει του Κανονισμού αυτού με ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που αφορούν τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, εάν η σώρευση αυτή θα οδηγήσει σε υπέρβαση της έντασης ενίσχυσης που προβλέπεται στο κεφάλαιο III του Κανονισμού 651/2014, στα επί μέρους άρθρα τα οποία αφορούν στις επί μέρους κατηγορίες ενισχύσεων. Ανάλογη πρόνοια, για τη σώρευση ενισχύσεων, υφίσταται στο άρθρο 5 (2) του Κανονισμού 1407/2013.

Δημοσίευση και Πληροφορίες:

Με βάση το άρθρο 9 του Κανονισμού 651/2014, οι συνοπτικές πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 11 του Κανονισμού με τον τυποποιημένο μορφότυπο που ορίζεται στο παράρτημα II του Κανονισμού ή σύνδεσμος που παρέχει πρόσβαση σε αυτές και το πλήρες κείμενο του μέτρου, όπως αναφέρεται στο άρθρο 11 ή σύνδεσμος που παρέχει πρόσβαση στο πλήρες κείμενο του μέτρου θα πρέπει να δημοσιευτούν σε εμπεριστατωμένο διαδικτυακό τόπο για τις κρατικές ενισχύσεις.

Στον ίδιο διαδικτυακό τόπο, με βάση την παράγραφο 1 (γ) του ίδιου άρθρου δημοσιεύονται οι πληροφορίες που αναφέρονται στο Παράρτημα III του Κανονισμού για κάθε χορήγηση μεμονωμένης ενίσχυσης που υπερβαίνει τα 500.000 ευρώ. Κατά την εφαρμογή του Μέτρου η αρμόδια αρχή θα πρέπει να διασφαλίζει την τήρηση της πρόνοιας αυτής.

Οι συνοπτικές πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 11 διαβιβάζονται στην Επιτροπή μέσω του Γραφείου μου, εντός 20 εργάσιμων ημερών από την έναρξη ισχύος του Μέτρου.

2. Ως προς τη συνδρομή των προϋποθέσεων του κεφαλαίου III του Κανονισμού 651/2014 σημειώνονται τα ακόλουθα:

Ενισχύσεις για νεοσύστατες επιχειρήσεις:

Σύμφωνα με το άρθρο 22 (1) του Κανονισμού 651/2014 τα καθεστώτα ενισχύσεων εκκίνησης συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του Άρθρου 107 (1) της ΣΛΕΕ και εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 108 (3) της ΣΛΕΕ, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του Κεφαλαίου I του Κανονισμού 651/2014 (ως έχουν παρατεθεί ανωτέρω) και του παρόντος άρθρου.

Κατ' αρχάς στο Μέτρο, στο Τμήμα III 1.2 Κατηγορίες Φορέων έχει περιληφθεί ο ορισμός του όρου «νεοσύστατη επιχείρηση» αυτούσιος όπως προβλέπεται στο άρθρο 22(2) του Κανονισμού 651/2014. Στο κεφ. 2.3 του Τμήματος III του Μέτρου αναφέρεται ότι υποστηρίζονται οι νεοσύστατες επιχειρήσεις για εμπλοκή τους σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης ή οι οποίες δημιουργούνται με σκοπό την εμπορική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων έρευνας και ανάπτυξης.

Σημειώνεται ότι, η Φάση Β' του Προγράμματος 5 «Εμπορική Αξιοποίηση Αποτελεσμάτων Έρευνας» του Πυλώνα III του Μέτρου αναφέρεται σε έναρξη και λειτουργία νέας επιχειρησης με ανάδοχο φορέα «νεοσύστατη επιχείρηση».

Ως προς τις πρόνοιες των παραγράφων 3 γ) και 5 του άρθρου 22 οι οποίες αφορούν στο μέγιστο ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης ανά επιχείρηση αναφορά γίνεται ανωτέρω στην ενότητα για τη Διαφάνεια των Ενισχύσεων Ενισχύσεις για έργα έρευνας και ανάπτυξης:

Σύμφωνα με το άρθρο 25 (1) του Κανονισμού 651/2014 οι ενισχύσεις για έργα έρευνας και ανάπτυξης συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του Άρθρου 107 (1) της ΣΛΕΕ και εξαιρούνται από την

υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 108 (3) της ΣΛΕΕ, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του Κεφαλαίου I του Κανονισμού 651/2014 και του εν λόγω άρθρου.

Η παράγραφος 5 του ίδιου άρθρου προβλέπει ότι η ένταση ενίσχυσης για κάθε δικαιούχο δεν πρέπει να υπερβαίνει:

- (α) το 100 % των επιλέξιμων δαπανών για τη βασική έρευνα·
- (β) το 50 % των επιλέξιμων δαπανών για τη βιομηχανική έρευνα·
- (γ) το 25 % των επιλέξιμων δαπανών για την πειραματική ανάπτυξη·
- (δ) το 50 % των επιλέξιμων δαπανών για τις μελέτες σκοπιμότητας.

Στην παράγραφο 6 του ίδιου άρθρου προβλέπεται ότι η «ένταση της ενίσχυσης για τη βιομηχανική έρευνα και την πειραματική ανάπτυξη μπορεί να αυξηθεί μέχρι το 80 % των επιλέξιμων δαπανών κατ' ανώτατο όριο ως εξής:

- (α) κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για τις μεσαίες επιχειρήσεις και κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες για τις μικρές επιχειρήσεις·
- (β) κατά 15 εκατοστιαίες μονάδες, εάν πληρούται μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

(i) το έργο προβλέπει πραγματική συνεργασία:

- μεταξύ επιχειρήσεων από τις οποίες τουλάχιστον μία είναι MME ή πραγματοποιείται σε τουλάχιστον δύο κράτη μέλη ή σε ένα κράτος μέλος και σε ένα συμβαλλόμενο μέρος της συμφωνίας ΕΟΧ και καμία μεμονωμένη επιχείρηση δεν φέρει άνω του 70 % των επιλέξιμων δαπανών, ή
- μεταξύ μιας επιχείρησης και ενός ή περισσοτέρων οργανισμών έρευνας και διάδοσης γνώσεων, οι οποίοι φέρουν τουλάχιστον το 10 % των επιλέξιμων δαπανών και έχουν δικαίωμα να δημοσιεύουν τα αποτελέσματα των ερευνών τους·

(ii) τα αποτελέσματα του έργου διαδίδονται ευρέως μέσω συνεδρίων, δημοσιεύσεων, αποθετηρίων ελεύθερης πρόσβασης ή μέσω δωρεάν λογισμικού ή λογισμικού ανοικτής πηγής.»

Τέλος, με βάση την παράγραφο 7 του άρθρου 25 του Κανονισμού 651/2014 η «ένταση της ενίσχυσης για μελέτες σκοπιμότητας μπορεί να αυξηθεί κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για τις μεσαίες επιχειρήσεις και κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες για τις μικρές επιχειρήσεις.»

Οι εντάσεις ενίσχυσης του Μέτρου ως αυτές παρατίθενται στον Πίνακα III.1 στο Τμήμα III 3.2 Ένταση της Ενίσχυσης του Μέτρου (αναλύονται εκτενώς ανωτέρω στις ενότητες Ένταση ενίσχυσης και Συμπληρωματική ένταση ενίσχυσης) είναι σύμφωνες με τις προεκτεθείσες πρόνοιες (παράγραφοι 5 – 7) του άρθρου 25 του Κανονισμού 651/2014. Όπως σημειώνεται ανωτέρω επίσης, έχουν ενσωματωθεί, στο Μέτρο, αυτούσιοι, οι ορισμοί των όρων που περιλαμβάνει στο άρθρο 2 του Κανονισμού 651/2014 για «βασική έρευνα», «βιομηχανική έρευνα», «πειραματική ανάπτυξη» και «μελέτη σκοπιμότητας».

Επισημαίνεται ωστόσο ότι τυχόν υπεργολαβική εκτέλεση έργου, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως «πραγματική συνεργασία» με βάση το άρθρο 25 (6) (β) (i) και ως η έννοια αυτή ορίζεται στο σημείο 90 του άρθρου 2 του Κανονισμού 651/2014.

Με βάση το άρθρο 25 (3) επιλέξιμες δαπάνες των έργων έρευνας και ανάπτυξης είναι οι εξής:

- (α) δαπάνες προσωπικού: ερευνητές, τεχνικοί και λοιπό υποστηρικτικό προσωπικό στον βαθμό που απασχολούνται στο έργο·
- (β) δαπάνες οργάνων και εξοπλισμού, στον βαθμό και για όσο χρόνο χρησιμοποιούνται για το έργο· Όταν τα όργανα και ο εξοπλισμός δεν χρησιμοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια ζωής τους για το έργο, επιλέξιμες θεωρούνται μόνον οι δαπάνες απόσβεσης που αντιστοιχούν στη διάρκεια του έργου, οι οποίες υπολογίζονται με βάση τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές·
- (γ) δαπάνες για κτίρια και γήπεδα, στον βαθμό και για δύσον χρόνο χρησιμοποιούνται για το έργο· Όσον αφορά τα κτίρια, επιλέξιμες θεωρούνται μόνον οι δαπάνες απόσβεσης που αντιστοιχούν στη διάρκεια του έργου, οι οποίες υπολογίζονται με βάση τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές· Για τα γήπεδα, είναι επιλέξιμες οι δαπάνες εμπορικής μεταβίβασης ή οι όντως καταβληθείσες κεφαλαιουχικές δαπάνες·
- (δ) δαπάνες για έρευνα επί συμβάσει, γνώσεις και διπλώματα ευρεσιτεχνίας που αγοράστηκαν ή ελήφθησαν με άδεια εκμετάλλευσης από εξωτερικές πηγές με τήρηση της αρχής των ίσων αποστάσεων, καθώς και δαπάνες για συμβούλευτικές και ισοδύναμες υπηρεσίες χρησιμοποιούμενες αποκλειστικά για το έργο·
- (ε) πρόσθετα γενικά έξοδα και λοιπές λειτουργικές δαπάνες, συμπεριλαμβανομένου του κόστους υλικών, εφοδίων και συναφών προϊόντων, που είναι άμεσο αποτέλεσμα του έργου.»

Με βάση την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου, ως προς τις μελέτες σκοπιμότητας επιλέξιμες είναι οι δαπάνες διεξαγωγής της μελέτης.

Οι κατηγορίες δαπανών έρευνας και ανάπτυξης όπως παρατίθενται στο Τμήμα III 3.4 Κατηγορίες Δαπανών Έρευνας και Ανάπτυξης του Μέτρου κρίνονται σύμφωνες με το άρθρο 25 του Κανονισμού 651/2014 στο βαθμό που αναφέρονται στις προειρηθείσες επιλέξιμες δαπάνες των άρθρων 25 (3) και (4). Οι δαπάνες για μετακινήσεις στο ξωτερικό οι οποίες είναι αναγκαίες για την υλοποίηση του έργου είναι επιλέξιμες με βάση το άρθρο 25 (3)¹².

Ωστόσο, οι δαπάνες για διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου (π.χ. για ανάπτυξη ενημερωτικών εντύπων και καταχώρηση δημοσιεύσεων) δεν φαίνεται να καλύπτονται από τις προειρηθείσες πρόνοιες. Είναι ωστόσο δυνατή η

¹² Με βάση έγγραφο εργασίας της Επιτροπής που αφορά στην ερμηνεία του Κανονισμού 651/2014 (General Block Exception Regulation - Frequently Asked Questions).

κάλυψη τους με βάση τον κανόνα de minimis όπως άλλωστε προβλέπει το Μέτρο (Τμήμα III 3.2 Ένταση Ενίσχυσης για Χορηγίες Ήσσονος Σημασίας).

Ενισχύσεις καινοτομίας για ΜΜΕ:

Σύμφωνα με το άρθρο 28 (1) του Κανονισμού 651/2014 οι ενισχύσεις καινοτομίας για ΜΜΕ συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του Άρθρου 107 (1) της ΣΛΕΕ και εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 108 (3) της ΣΛΕΕ, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του εν λόγω άρθρου και του Κεφαλαίου I του Κανονισμού 651/2014.

Με βάση την παράγρ. 2 του ίδιου άρθρου επιλέξιμες για κρατική ενίσχυση είναι οι ακόλουθες δαπάνες:

- «(α) οι δαπάνες για την απόκτηση, την επικύρωση και την προστασία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και λοιπών άσλων στοιχείων ενεργητικού·
- (β) οι δαπάνες για την απόσπαση, από οργανισμό έρευνας και διάδοσης γνώσεων ή από μεγάλη επιχείρηση, προσωπικού υψηλής ειδίκευσης, το οποίο απασχολείται σε δραστηριότητες έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας σε νέες θέσεις που έχουν δημιουργηθεί προς τον σκοπό αυτό στη δικαιούχο επιχείρηση και δεν αντικαθιστά άλλο προσωπικό·
- (γ) οι δαπάνες για συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες στον τομέα της καινοτομίας.»

Οι Δραστηριότητες Καινοτομίας όπως αυτές καθορίστηκαν στο κεφ. 2.2 του Τμήματος III του Μέτρου κρίνονται σύμφωνες με τα εδάφια α) και β) της παρ. 2 του άρθρου 28. Ωστόσο, ως προς τις δαπάνες για συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες καινοτομίας το εύρος τους θα πρέπει να περιορίζεται στις υπηρεσίες/δαπάνες που παρατίθενται στους ορισμούς τους στο άρθρο 2 (94) και (95) του Κανονισμού 651/2014. Με βάση την παρ. 4 του άρθρου 28 του Κανονισμού 651/2014, η ένταση της ενίσχυσης για συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες στον τομέα της καινοτομίας, μπορεί να αυξηθεί έως και το 100 % των επιλέξιμων δαπανών, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό της ενίσχυσης αυτής δεν υπερβαίνει τα 200 000 ευρώ ανά επιχείρηση για οποιαδήποτε περίοδο τριών ετών.

Η παράγραφος 3 του ίδιου άρθρου ορίζει ότι η ένταση της ενίσχυσης δεν θα υπερβαίνει το 50% των επιλέξιμων δαπανών. Η πρόνοια αυτή πληρούται. Συγκεκριμένα, ο Πίνακας III 2 του Μέτρου (Μέγιστη Ένταση Ενίσχυσης για Δραστηριότητες Καινοτομίας) περιορίζει την ένταση της ενίσχυσης στο 50 % των επιλέξιμων δαπανών. Στο ίδιο σημείο, το Μέτρο εξαιρεί τις Μεγάλες Επιχειρήσεις από αυτή την κατηγορία ενισχύσεων.

Έμμεσες Κρατικές Ενισχύσεις:

Το Μέτρο στην παράγραφο 7 του Τμήματος III έχει περιλάβει πρόνοιες που αφορούν στην αξιοποίηση και διάχυση γνώσης που προκύπτει από τα αποτελέσματα έργων της Δέσμης Προγραμμάτων RESTART 2016 – 2020 (κυριότητα/ προστασία/ αξιοποίηση της γνώσης και διανοητικής ιδιοκτησίας). Η ίδια παράγραφος περιέχει παραπομπές στο Πλαίσιο Ε&Α&Κ, καθώς και ρήτρες περί συμμόρφωσης με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων ως προς την εφαρμογή των προνοιών της προειρηθείσας παραγράφου του Μέτρου.

Η αξιοποίηση της γνώσης αφορά, μεταξύ άλλων, α) στη δυνατότητα των συμμετεχόντων φορέων να εκχωρούν την κυριότητα των γνώσεων που απέκτησαν στο πλαίσιο ενός έργου σε τρίτους, β) στη δυνατότητα Οργανισμού Έρευνας για μεταβίβαση των δικαιωμάτων του διανοητικής (πνευματικής) ιδιοκτησίας σε επιχειρήσεις, γ) στην αξιοποίηση από τους ίδιους τους συμμετέχοντες των γνώσεων που προέκυψαν στο πλαίσιο έργου ή από τρίτους σύμφωνα με τα καθήκοντα των ενδιαφερομένων συμμετεχόντων, δ) στη δημοσίευση των γνώσεων που έχουν αποκτηθεί στο πλαίσιο του Μέτρου και στ) στην ανοικτή πρόσβαση των γνώσεων (άμεση και απαλλαγμένη από τέλη και περιορισμούς).

Το μέρος 2.2 του Πλαισίου Ε&Α&Κ παραθέτει προϋποθέσεις υπό τις οποίες θα αποφεύγονται έμμεσες κρατικές ενισχύσεις (υπό μορφή πλεονεκτήματος κατά την έννοια του Άρθρου 107 παρ. 1 της ΣΛΕΕ) σε επιχειρήσεις μέσω οργανισμών ερευνών και διάχυσης γνώσεων και ερευνητικών υποδομών που χρηματοδοτούνται από το δημόσιο.

Με βάση το μέρος 2.2 του Πλαισίου Ε&Α&Κ, «όταν ένας ερευνητικός οργανισμός ή μια ερευνητική υποδομή χρηματοποιείται για την εκτέλεση ερευνητικής σύμβασης ή την παροχή ερευνητικής υπηρεσίας σε μια επιχείρηση, η οποία συνήθως καθορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις της σύμβασης, διατηρεί την κυριότητα των αποτελεσμάτων των ερευνητικών δραστηριοτήτων και αναλαμβάνει τον κίνδυνο αποτυχίας, δεν μετακυλύεται συνήθως κρατική ενίσχυση στην επιχείρηση αν ο ερευνητικός οργανισμός ή η ερευνητική υποδομή παρέχει την υπηρεσία έρευνας ή εκτελεί την ερευνητική σύμβαση του/της σε τιμής της αγοράς ή, αν δεν υπάρχει τιμή της αγοράς, παρέχει τις υπηρεσίες του/της σε τιμή που αντικατοπτρίζει το σύνολο του κόστους ή η τιμή είναι αποτέλεσμα διαπραγμάτευσεων υπό όρους ανταγωνισμού.

Επειδή είναι πιθανή η υπεργολαβική εκτέλεση μέρους του έργου από κάποιο ερευνητικό ή δημόσιο κοινωφελή οργανισμό ή Αρμόδια Αρχή σε αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει να ελέγχει επισταμένα ότι πληρούται η πιο πάνω προϋπόθεση επειδή το Μέτρο εξαντλεί τις ανώτατες επιτρεπτές εντάσεις και ως εκ τούτου καμία άλλη ενίσχυση, όσο μικρή και αν είναι δεν μπορεί να παραχωρηθεί.

Επίσης, στην περίπτωση έργων συνεργατικής έρευνας, είναι δυνατό να παραχωρούνται έμμεσες ενισχύσεις από τους οργανισμούς αυτούς στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις (κυρίως από τη μεταβίβαση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας από τους δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς στις επιχειρήσεις δωρεάν ή σε αντίτιμο χαμηλότερο από την αγοραία αξία τους). Στο Μέτρο έχει μεταφερθεί πρόνοια από το Πλαίσιο Ε&Α&Κ (σημείο 29) με βάση την οποία η αποζημίωση για τη μεταβίβαση δικαιωμάτων διανοητικής (πνευματικής) ιδιοκτησίας σε επιχειρήσεις είναι ισοδύναμη της τιμής της αγοράς, εάν επιτρέπει στους οικείους ερευνητικούς οργανισμούς ή ερευνητικές υποδομές να προσπαρτίζονται πλήρως τα οικονομικά οφέλη των δικαιωμάτων αυτών, σε περίπτωση που πληρούται μια από τις ακόλουθες προϋπόθεσεις:

- «(α) το ποσό της αποζημίωσης έχει προσδιοριστεί μέσω ανοικτής, διαφανούς και χωρίς διακρίσεις ανταγωνιστικής διαδικασίας πώλησης ή
- (β) μέσω ανεξάρτητης αποτίμησης από εμπειρογνώμονα επιβεβαιώνεται ότι το ποσό της αποζημίωσης είναι τουλάχιστον ίσο με την τιμή της αγοράς, ή
- (γ) ο ερευνητικός οργανισμός ή η ερευνητική υποδομή, ως πωλητής, μπορεί να αποδείξει ότι διαπραγματεύθηκε ουσιαστικά την αποζημίωση, υπό συνθήκες ανταγωνισμού, για τη λήψη του μέγιστου οικονομικού οφέλους κατά το χρόνο σύναψης της σύμβασης, λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους του/της βάσει καταστατικού, ή
- (δ) στις περιπτώσεις που η σύμβαση συνεργασίας παρέχει στη συνεργαζόμενη επιχείρηση δικαιώματα πρώτης άρνησης όσον αφορά τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας που παράγονται από τους συνεργαζόμενους ερευνητικούς οργανισμούς ή τις ερευνητικές υποδομές, όταν οι φορείς αυτοί διαθέτουν αμοιβαίο δικαιώματα να αναζητούν οικονομικά επωφελέστερες προσφορές από τρίτους, έτσι ώστε η συνεργαζόμενη επιχείρηση να καλείται να προσαρμόσει την προσφορά της αναλόγως.»

Σύμφωνα με το Μέτρο, κατ' εφαρμογή του σημείου 30 του Πλαισίου Ε&Α&Κ, «εάν δεν πληρούται καμία από τις πιο πάνω προϋποθέσεις, η πλήρης αξία της συμμετοχής των Οργανισμών Έρευνας στο έργο θεωρείται πλεονέκτημα για τις συνεργαζόμενες επιχειρήσεις, για το οποίο ισχύουν οι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων.»

Περαιτέρω, εάν κάποιος συμμετέχων φορέας επιθυμεί να αποποιηθεί των δικαιωμάτων του για προστασία (πνευματικής) διανοητικής ιδιοκτησίας, θα πρέπει έγκαιρα να ειδοποιήσει την Αρμόδια Αρχή. Προς περιορισμό/εξάλειψη τυχόν πλεονεκτήματος με βάση το άρθρο 107 (1) της ΣΛΕΕ, προβλέπει ότι η αποποίηση αυτή θα πρέπει να γίνεται πριν από οποιαδήποτε δραστηριότητα αξιοποίησης, κατοχύρωσης ή διάχυσης νέας γνώσης που προκύπτει μέσα από το ερευνητικό έργο και να είναι συμβατό με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Διάρκεια:

Η διάρκεια του Μέτρου, θα πρέπει να περιορίζεται εντός της περιόδου ισχύος του Κανονισμού 651/2014, ήτοι έως τις 31.12.2020, με δυνατότητα παράτασης 6 μηνών. Ως προς τις ενισχύσεις με βάση τον Κανονισμό 1407/2013, η περιόδος ισχύος του είναι έως τις 31.12.2020 με δυνατότητα έναν καθεστώς ενισχύσεων που πληροί τους όρους του να εξακολουθήσει να καλύπτεται από τον Κανονισμό αυτό για ένα περαιτέρω εξάμηνο από την ημερομηνία αυτή.

Με βάση το Νόμο και τους Κανονισμούς (ΕΕ) αριθ. 2015/1588 του Συμβουλίου της 13^{ης} Ιουλίου 2015 και 651/2014 της Επιτροπής της 26.6.2014 κρίνεται πως το κοινοποιηθέν Μέτρο πληροί όλες τις προϋποθέσεις και ως εκ τούτου μπορεί να εγκριθεί. Ωστόσο, η Αρμόδια Αρχή θα πρέπει, να λάβει υπόψη τις υποδείξεις του διατακτικού της παρούσας Απόφασης.

Δ. ΑΠΟΦΑΣΗ:

Για τους λόγους αυτούς,

Ο ΕΦΟΡΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΩΣ ΕΞΗΣ:

1. Το κοινοποιηθέν Μέτρο, με τίτλο, «Δέσμη Προγραμμάτων RESTART 2016 -2020 για Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας» με εξαίρεση τα μέρη του τα οποία, με βάση το μέρος Γ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΘΕΝΤΟΣ ΜΕΤΡΟΥ, δε συνιστούν κρατική ενίσχυση, κρίνεται ότι συνιστά κρατική ενίσχυση, με βάση το άρθρο 107(1) της ΣΛΕΕ, η οποία είναι όμως συμβατή με τους όρους και προϋποθέσεις του Κανονισμού 651/2014.

Ως εκ τούτου, το Μέτρο εγκρίνεται υπό τον όρο ότι θα ληφθούν υπόψη οι κάτωθι επισημάνσεις, με βάση τις οποίες είτε θα πρέπει να γίνουν οι ανάλογες τροποποιήσεις/προσαρμογές του Μέτρου είτε οι δέουσες ενέργειες κατά την εφαρμογή του:

- (i) Το Μέτρο θα πρέπει να συμμορφώνεται με το άρθρο 1 (Πεδίο Εφαρμογής) του Κανονισμού 651/2014 και ειδικότερα με τις πρόνοιες που αποκλείουν συγκεκριμένες κατηγορίες ενισχύσεων από το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού (παράγραφοι 2 – 5 του άρθρου αυτού).
- (ii) Ως προς τις δαπάνες προσωπικού που είναι «το κόστος ερευνητών, τεχνικών και λοιπού υποστηρικτικού προσωπικού στον βαθμό που τα άτομα αυτά απασχολούνται στο σχετικό έργο ή δραστηριότητα» με βάση τον σχετικό ορισμό που δίδεται στο άρθρο 2 (88) του Κανονισμού 651/2014, η Αρμόδια Αρχή θα πρέπει να διασφαλίζει μέσα από τη μεθοδολογία υπολογισμού τους και την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων ότι αυτές δεν υπερβαίνουν το κόστος που ισχύει υπό όμοιες ή συναφείς συνθήκες στην ελεύθερη αγορά.
- (iii) Επειδή στο Μέτρο προβλέπεται «Συμπληρωματική Ένταση Ενίσχυσης» για έργο που προβλέπει «πραγματική συνεργασία» (Τμήμα III 3.2 Ένταση Ενίσχυσης) κρίνεται σκόπιμο να ενσωματωθεί στο Μέτρο ο ορισμός του όρου «πραγματική συνεργασία» όπως περιλαμβάνεται στο άρθρο 2 (90) του Κανονισμού 651/2014.
- (iv) Κρίνεται επίσης χρήσιμη η περίληψη στο Μέτρο των ορισμών «ερευνητική υποδομή», «προσωπικό υψηλής ειδίκευσης», «συμβουλευτικές υπηρεσίες στον τομέα της καινοτομίας» και «υποστηρικτικές υπηρεσίες στον τομέα της καινοτομίας» που περιλαμβάνονται στα σημεία (91), (92), (94) και 95 του άρθρου 2 του Κανονισμού 651/2014.
- (v) Εφιστάται η προσοχή της Αρμόδιας Αρχής στον προσδιορισμό της «ημερομηνίας χορήγησης της ενίσχυσης» με βάση το άρθρο 2 (28) του Κανονισμού 651/2014 που είναι η ημερομηνία έγκρισης ενός δικαιούχου με απόφαση της Αρμόδιας Αρχής. Κατά τον χρόνο αυτό ο δικαιούχος θα πρέπει πληροί τις προϋποθέσεις για να καταστεί δικαιούχος της ενίσχυσης βάσει του Μέτρου ως αυτό αξιολογείται με την παρούσα Απόφαση (π.χ. σώρευση ενισχύσεων, προβληματική επιχείρηση, μέγεθος της επιχείρησης).
- (vi) Επιπλέον θα πρέπει να διασφαλίζεται η τήρηση της διαδικασίας που προβλέπουν οι περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) Κανονισμοί του 2009 και 2012 με την υποβολή της

προβλεπόμενης στους κανονισμούς Γραπτής Δήλωσης πριν την έγκριση του δικαιούχου από την Αρμόδια Αρχή και πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης από αυτή.

- (vii) Κατ' εφαρμογή του άρθρου 22, το Μέτρο, ως προς τις κατηγορίες ενισχύσεων εκκίνησης που απευθύνονται σε νεοσύστατες επιχειρήσεις, θα πρέπει να πληροί τις συνδυασμένες πρόνοιες των παραγράφων 3 γ) και 5 οι οποίες αφορούν στο μέγιστο ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης ανά επιχείρηση.
- (viii) Ως προς το Πρόγραμμα «Καλλιέργεια Καυλούρας» ΕΤΑΚ νοούμενου ότι αφορά την προκήρυξη ερευνητικών διαγωνισμών στα οποία οι δικαιούχοι δε συνιστούν επιχειρήσεις (π.χ. καταναλωτές) δεν υφίσταται θέμα κρατικής ενίσχυσης νοούμενου ότι, εάν οι δικαιούχοι αυτοί θα μπορούν να εκχωρούν την κυριότητα της αποκτηθείσας γνώσης σε τρίτους που αποτελούν φορείς άσκησης οικονομικής δραστηριότητας τότε θα πρέπει να τηρούνται οι πρόνοιες της παραγράφου 7 του Τμήματος III του Μέτρου και της ενότητας «Έμμεσες Κρατικές Ενισχύσεις» της Απόφασης.
- (ix) Παρότι στο Τμήμα III 4.2 (Υποβολή Πρότασης) του Μέτρου αναφέρεται ότι η υποβολή πρότασης έργου /αίτησης θα γίνεται μετά την ανακοίνωση από την Αρμόδια Αρχή Πρόσκλησης Υποβολής Προτάσεων για συγκεκριμένο Πρόγραμμα, δεν αναφέρεται ρητώς ότι η εν λόγω πρόταση έργου/ αίτηση θα πρέπει να προηγείται της έναρξης του έργου στο οποίο αφορά η ενίσχυση και γι' αυτό θα πρέπει να διευκρινιστεί ρητά στο Μέτρο ο χαρακτήρας κινήτρου με βάση το άρθρο 6 του Κανονισμού 651/2014. Επιπλέον η εν λόγω αίτηση θα πρέπει να περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τα στοιχεία της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου. Οι επισημάνσεις αυτές αφορούν και στο Τμήμα III 3.1 Προϋπολογισμός Έργου, ως προς το «Συμβόλαιο ερευνητικού έργου».
- (x) Επιπλέον, ως προς τη «Διαδικασία Τροποποιήσεων Έργων» που προνοείται στο Τμήμα III 5.2 του Μέτρου, κρίνεται πως θα πρέπει να υποβάλλεται νέα αίτηση από το δικαιούχο όταν η σκοπούμενη τροποποίηση θα έχει ως αποτέλεσμα την αλλαγή ή διαφοροποίηση του έργου/δραστηριότητας στο οποίο αφορούσε η αρχική αίτηση του δικαιούχου με βάση την παράγραφο 2 του άρθρου 6 του Κανονισμού 651/2014. Η νέα αίτηση θα πρέπει να υποβάλλεται πριν την έναρξη του έργου/εργασιών στο οποίο η νέα αυτή αίτηση αφορά. Το ίδιο ισχύει και καθόσον αφορά στο «ενδεχόμενο τροποποιήσεων επί του έργου, για τις οποίες προέκυψε η ανάγκη κατά το χρονικό διάστημα από την καταληκτική ημερομηνία μέχρι και τη συνάντηση ετοιμασίας συμβολαίου» που προβλέπεται στο Τμήμα III 4.4, στην ενότητα «Διαδικασία Ετοιμασίας Συμβολαίου». Σημειώνεται ότι οι πρόνοιες για το χαρακτήρα κινήτρου δεν ισχύουν ως προς τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.
- (xi) Ο χαρακτήρας κινήτρου, με βάση την παρ. 5 (β) του εν λόγω άρθρου, δεν απαιτείται ως προς τις ενισχύσεις πρας νεοσύστατες επιχειρήσεις με βάση το άρθρο 22 του Κανονισμού 651/2014.
- (xii) Τυχόν υπεργολαβική εκτέλεση έργου, δεν μπορεί να θεωρηθεί «πραγματική συνεργασία» με βάση το άρθρο 25 (6) (β) (i) και ως η έννοια αυτή ορίζεται στο σημείο 90 του άρθρου 2 του Κανονισμού 651/2014.
- (xiii) Οι δαπάνες για διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου (π.χ. για ανάπτυξη ενημερωτικών εντύπων και καταχώρηση δημοσιεύσεων) δεν φαίνεται να καλύπτονται από το άρθρο 25 του Κανονισμού 651/2014. Είναι ωστόσο δυνατή η κάλυψη τους με βάση τον κανόνα de minimis όπως άλλωστε προβλέπει το Μέτρο (Τμήμα III 3.2 Ένταση Ενίσχυσης για Χορηγίες Ήσσονος Σημασίας).
- (xiv) Ως προς τις δαπάνες για συμβούλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες καινοτομίας, αυτές θα πρέπει να περιορίζονται στις υπηρεσίες/δαπάνες που παρατίθενται στους ορισμούς στα σημεία (94) και (95) του άρθρου 2 του Κανονισμού 651/2014 και με βάση την ένταση ενίσχυσης και το ανώτατο ποσό σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 28 του Κανονισμού 651/2014.
- (xv) Η διάρκεια του Μέτρου θα πρέπει να περιορίζεται εντός της περιόδου ισχύος του Κανονισμού 651/2014 και του Κανονισμό 1407/2013 ως προς τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.

2. Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας.

ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ,
Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων.

Λευκωσία, 28 Ιουνίου 2016.

Ε.Ε.Κ.Ε. 25.06.005.364 (908.2.3.1.1.12)